

Nota
Vilvoorde – Van Helmontstraat 25

Liesbeth Coremans

Bornem
2019

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteur: Liesbeth Coremans

Identificatie van de bekrachtigde archeologienota die het uitgestelde vooronderzoek als maatregel
bevatte: 10741

All-Archeo bvba
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2019/12.807/111

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten proefsleuvenonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	7
2.3	Onderzoeksopdracht	8
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	8
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	8
2.3.3	Werkwijze en strategie.....	17
2.4	Assessmentrapport	22
2.4.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment.....	22
2.4.2	Assessment van de vondsten	22
2.4.3	Assessment van stalen	29
2.4.4	Conservatie assessment	29
2.4.5	Assessment van de landschappelijke ligging.....	29
2.4.6	Assessment van sporen	35
2.4.7	Assessment van het onderzochte gebied.....	46
2.4.8	Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek	48
3	Samenvatting.....	50
4	Bibliografie	51
4.1	Publicaties	51
4.2	Websites	51
5	Bijlagen	52
5.1	Archeologische periodes	52
5.2	Plannenlijst	52
5.3	Fotolijst.....	52
5.4	Tekeningenlijst	53
5.5	Dagrapporten	53
5.5.1	Dagrapporten proefsleuvenonderzoek: projectcode 2019H205	53
5.6	Vondstenlijst.....	55
5.7	Sporenlijst.....	56
5.8	Murenlijst	59

1 Inleiding

Deze nota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen binnen een archeologische zone liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het gaat om de archeologische zone Historische stadskern van Vilvoorde. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Het onderzoek volgt op een archeologienota waaruit de noodzaak van bijkomend archeologisch vooronderzoek bleek.³

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

¹ <https://geo.onroerenderfgoed.be>

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>

³ Reyns/Ferket 2019

2 Verslag resultaten proefsleuvenonderzoek

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2019H205

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Betrokken actoren en specialisten met vermelding van hun rol of functie: Liesbeth Coremans (veldwerkleider), Rani Reusens (assistent-archeoloog)

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Vlaams-Brabant, Vilvoorde, Vilvoorde, Van Helmontstraat 25, Van Helmontstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 154401, 179482
- 154400, 179463
- 154373, 179473
- 154380, 179490

Kadastraal plan:

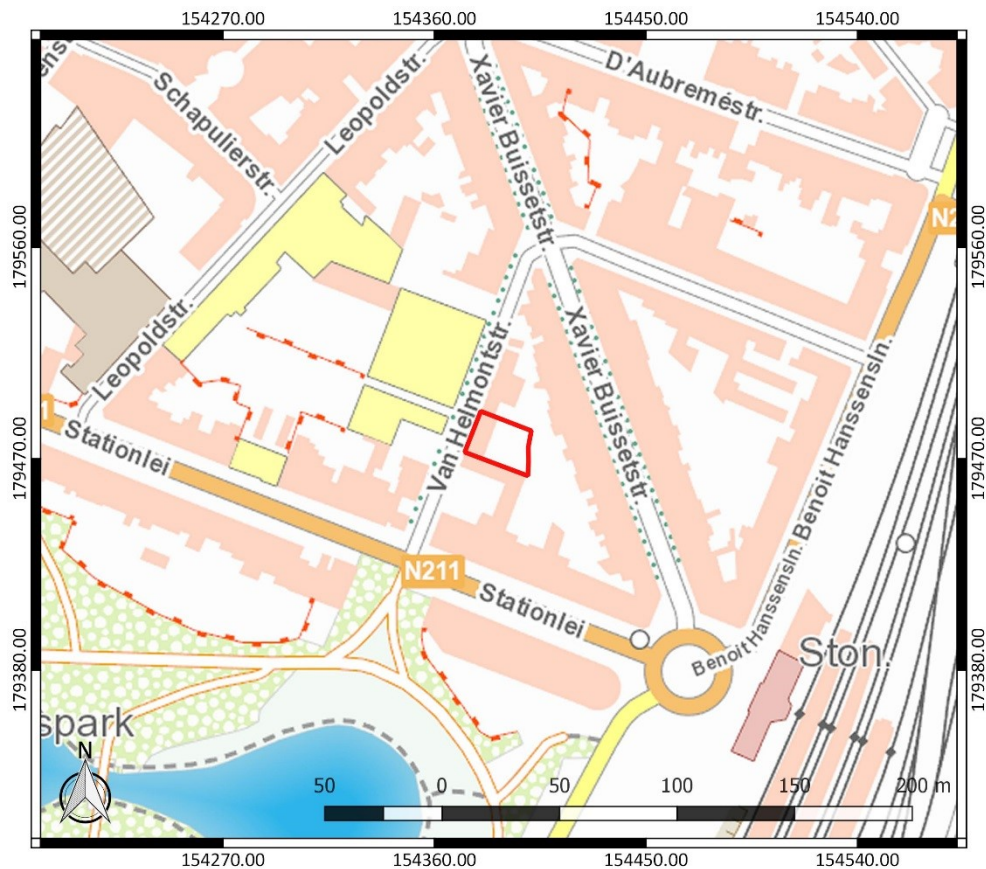

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Vilvoorde, Afdeling 2, sectie D, nummers 896d³² 896l³² en 896t³²

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 475 m²

Topografische kaart:

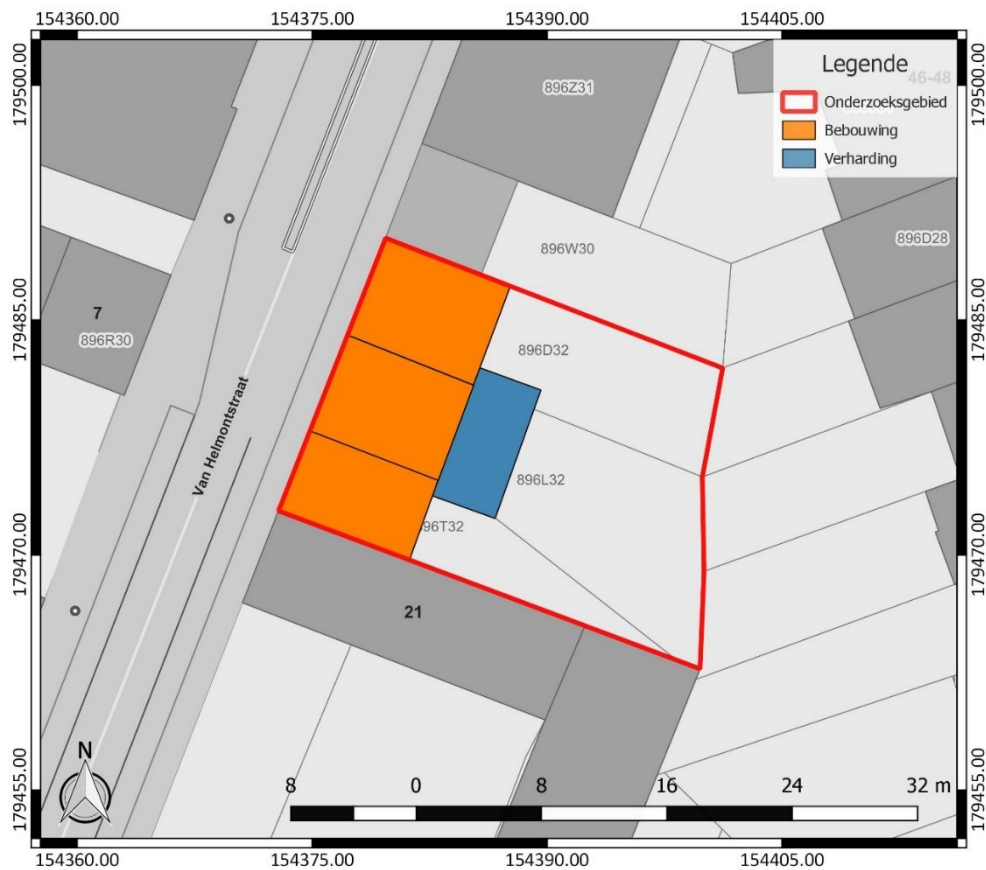

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 22/08/2019 – 06/09/2019

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: Proefsleuvenonderzoek, late middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd

Verstoorde zones: Er bevinden zich garages en verhardingen ter hoogte van het onderzoeksgebied (Figuur 3). Er kan verondersteld worden dat de realisatie ervan enige negatieve impact heeft gehad op het archeologisch bodemarchief. Het gaat om een verstoring van ca. 60 cm voor de garages en ca. 40 cm voor de verharding.

Figuur 3: Verstoringskaart, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.2 Archeologische voorkennis

Een bureauonderzoek (projectcode 2016L184) werd uitgevoerd naar aanleiding van de geplande werken op het terrein.⁴ Hieruit blijkt dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Er is een concrete verwachting naar archeologische resten uit de middeleeuwen. Historische kaarten geven aan dat het terrein in gebruik was als tuin. Pas in de 20ste eeuw werden garages binnen het onderzoeksgebied opgericht. Omwille daarvan wordt overwegend een goede bewaring van het bodemarchief verwacht, maar met vermoedelijk een beperkte aantasting van de bovenzijde van het bodemarchief door de aanleg van de garages en de verhardingen. De geplande werken betekenen een ernstige bedreiging van het bodemarchief. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein en de negatieve impact van de geplande werken op het bodemarchief is bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

⁴ Reyns/Ferket 2019

2.3 Onderzoeksopdracht

Doel van het proefsleuvenonderzoek is nagaan of er zich archeologische resten bevinden binnen het onderzoeksgebied, om de afweging te kunnen maken wat de versturende impact is van de geplande bodemingreep.

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Onderzoeksvragen zijn de volgende:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar ligt/lag de hoogste grondwaterspiegel?
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

2.3.2 Beschrijving geplande werken

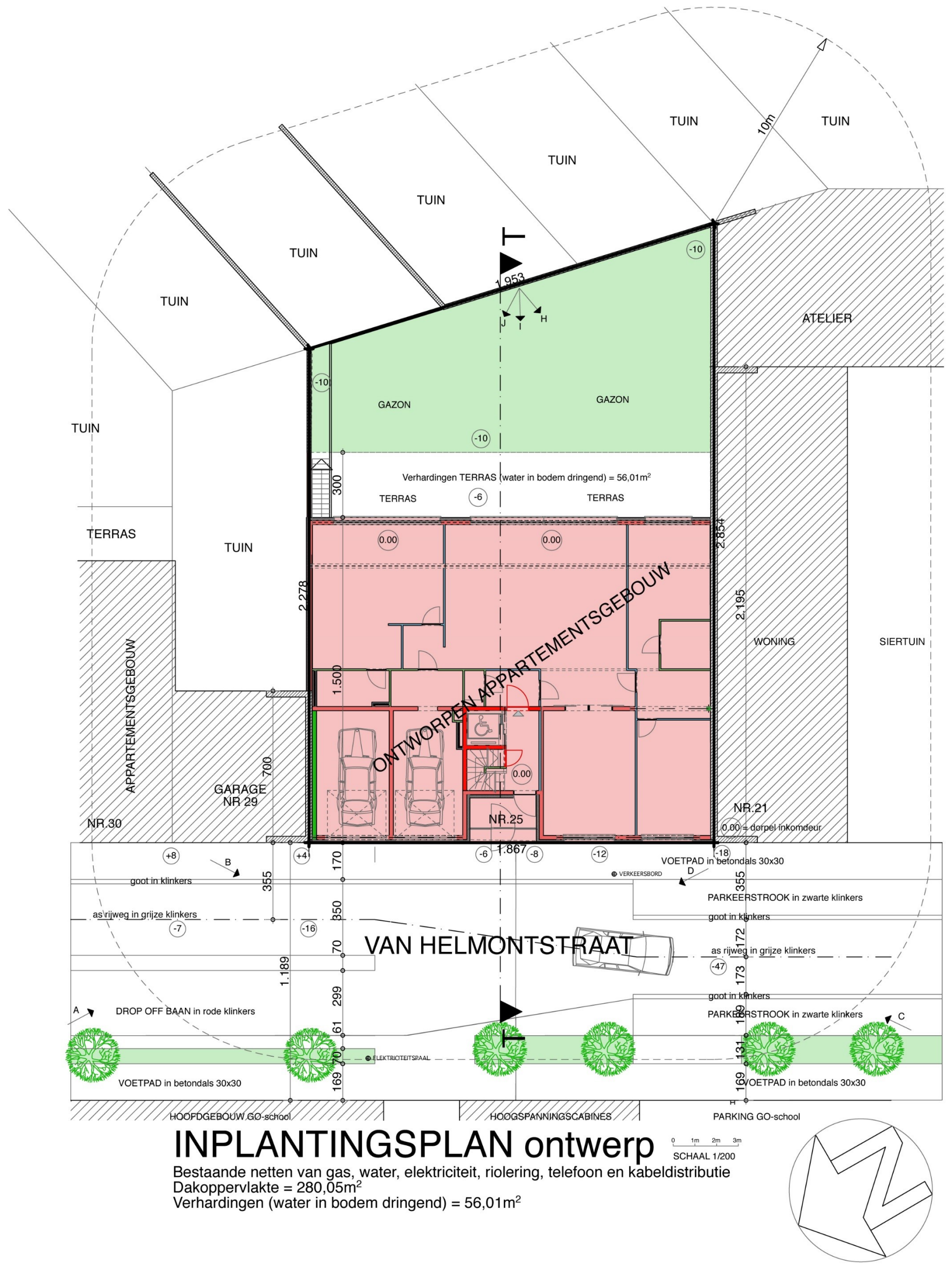
Op het terrein wordt de bouw van een appartementsgebouw voorzien (Figuur 4). Daarvoor worden de aanwezige garages in het westnoordwesten van het onderzoeksgebied gesloopt en worden de aanwezige verhardingen gesloopt.

Het appartementsgebouw wordt opgetrokken langs de straatzijde. Het zal een dakoppervlakte hebben van ca. 280 m² en drie verdiepingen tellen. Op het gelijkvloers wordt één appartement ingericht (Figuur 5). In het westen wordt een gemeenschappelijke hal met trap en lift voorzien. In het noordwesten komt een garage en een autolift. Op de hogere verdiepingen worden telkens twee appartementen voorzien. Langs de achterzijde van het gebouw worden verhardingen aangelegd voor een terras (56 m²). In het overige deel van het onderzoeksgebied wordt een siertuin met struiken en gazon aangelegd.

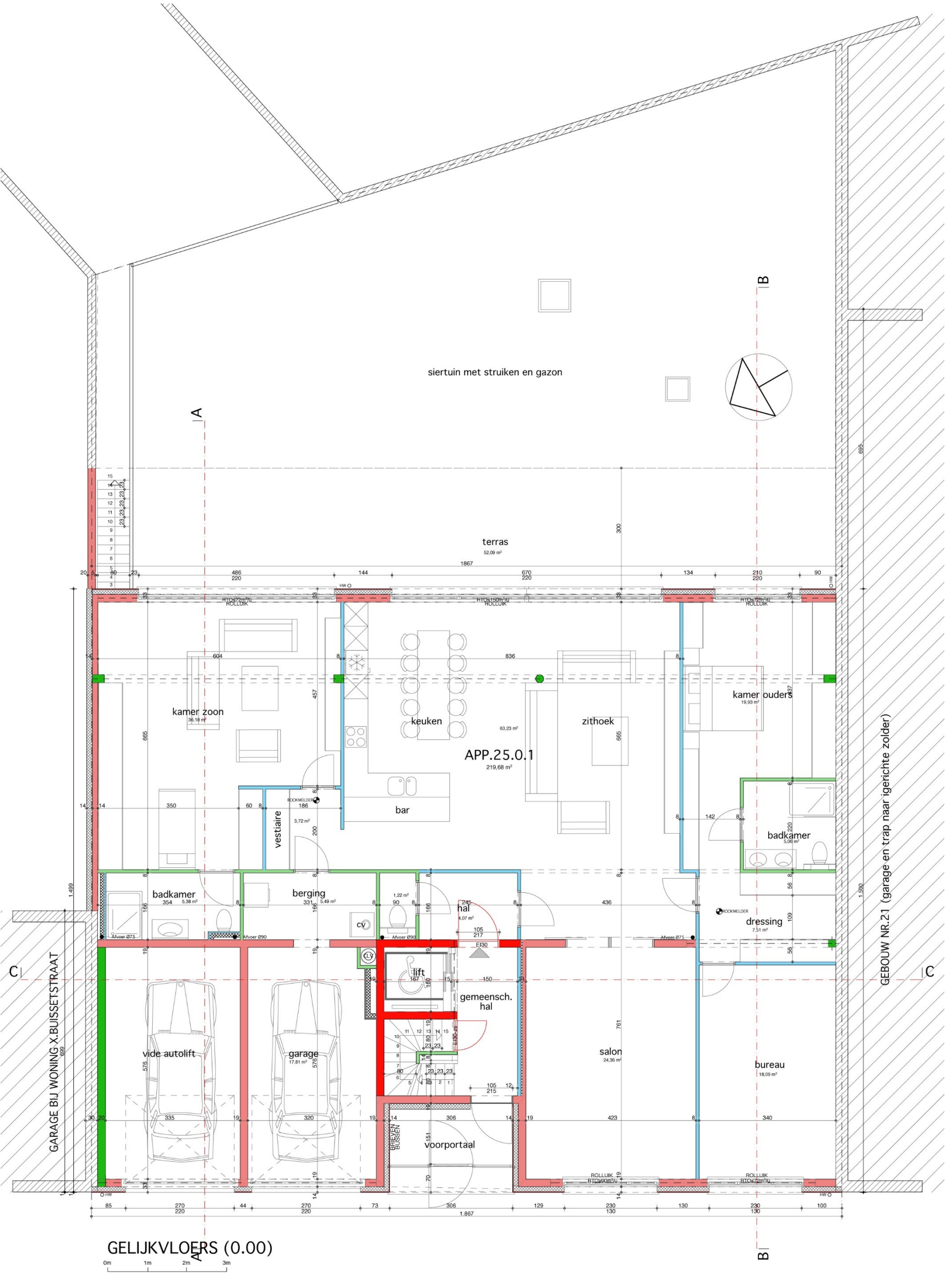
Het nieuwe gebouw wordt onderkelderd tot op een diepte van 2,70 à 2,80 m tot de bovenzijde van de vloerplaat (Figuur 6). De vloerplaat zal een dikte hebben van minstens 30 cm. In de kelder zal ruimte zijn voor acht parkeerplaatsen, een tussenliggende rijstrook, een fietsenstalling, zes kelderruimtes en een tellerlokaal. De kelder zal voor auto's bereikbaar zijn via een autolift. De autolift kent een verstoringsdiepte van ca. 3,65 m. Langs de westnoordwestelijke zijde van het gebouw wordt een berlinerwand in waterdichte beton geplaatst. Langs de zijanten van het gebouw komt een onderschoeiing in volle betonblokken, die een grotere verstoring zal veroorzaken.

Ten oostzuidoosten van het geplande gebouw worden een infiltratieput van 7500 liter en een hemelwaterput van 10.000 liter geplaatst, waarvan de verstoringsdieptes vergelijkbaar zijn aan de verstoringsdieptes van de kelderverdieping (Figuur 7). De riolering wordt aan het plafond van de kelder geplaatst. Ter hoogte van de lift wordt een pompput met een diepte van ca. 4,50 m voorzien. De liftput zal ook ca. 4,50 m diep zijn.⁵

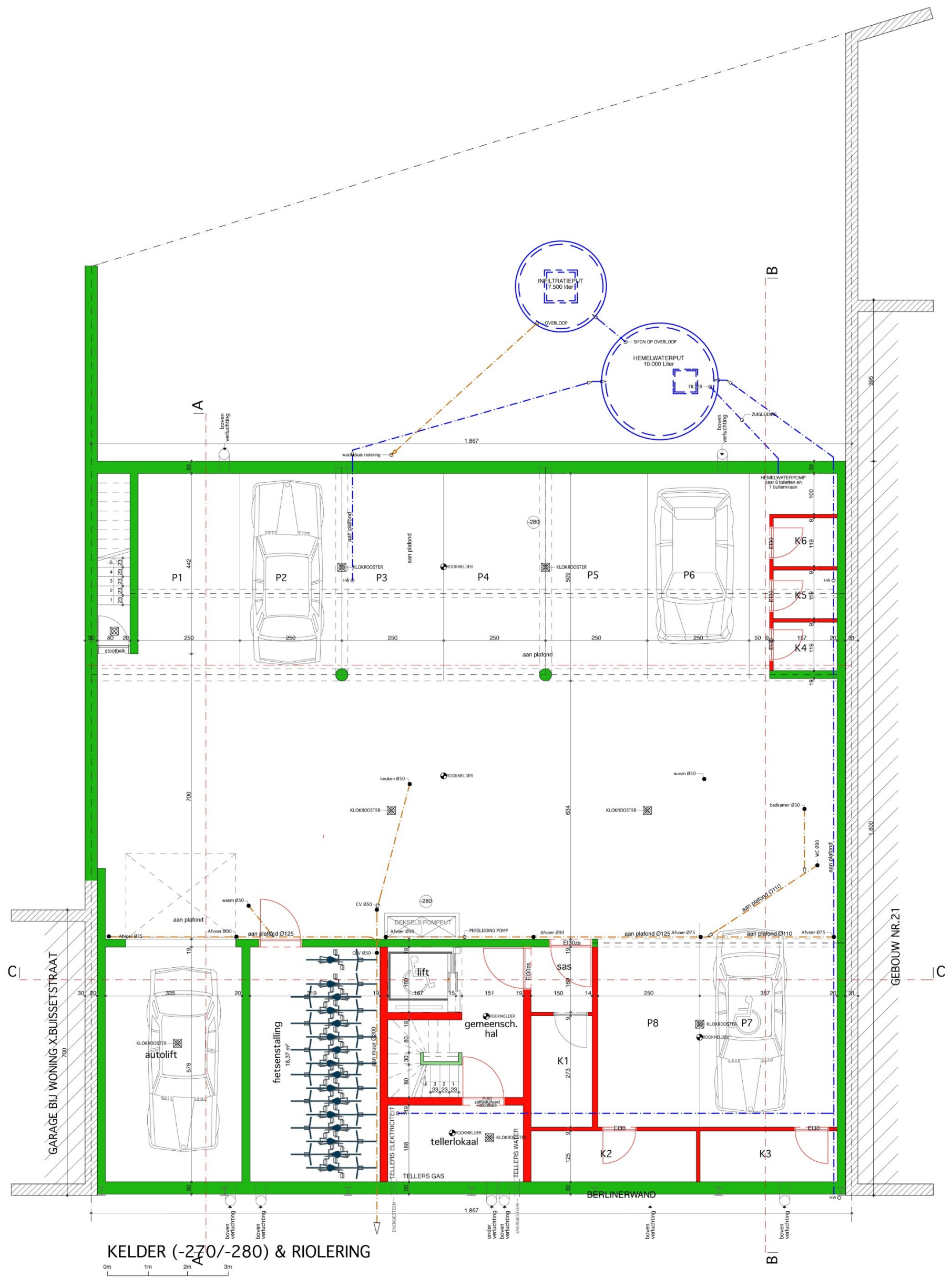
⁵ Reyns/Ferket 2019, 12.

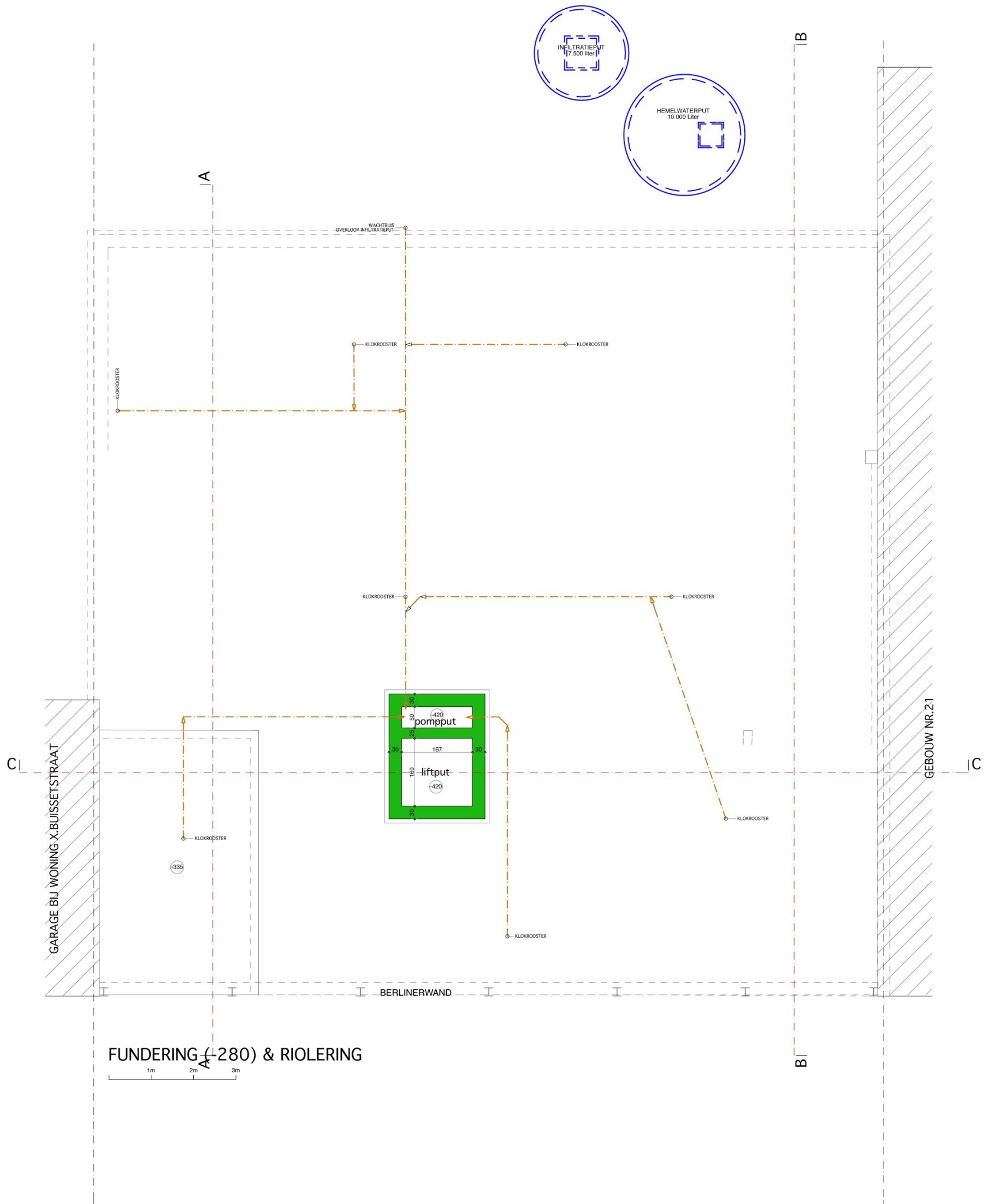
Figuur 4: Inplantingsplan ontwerp (Jan Verlinden)

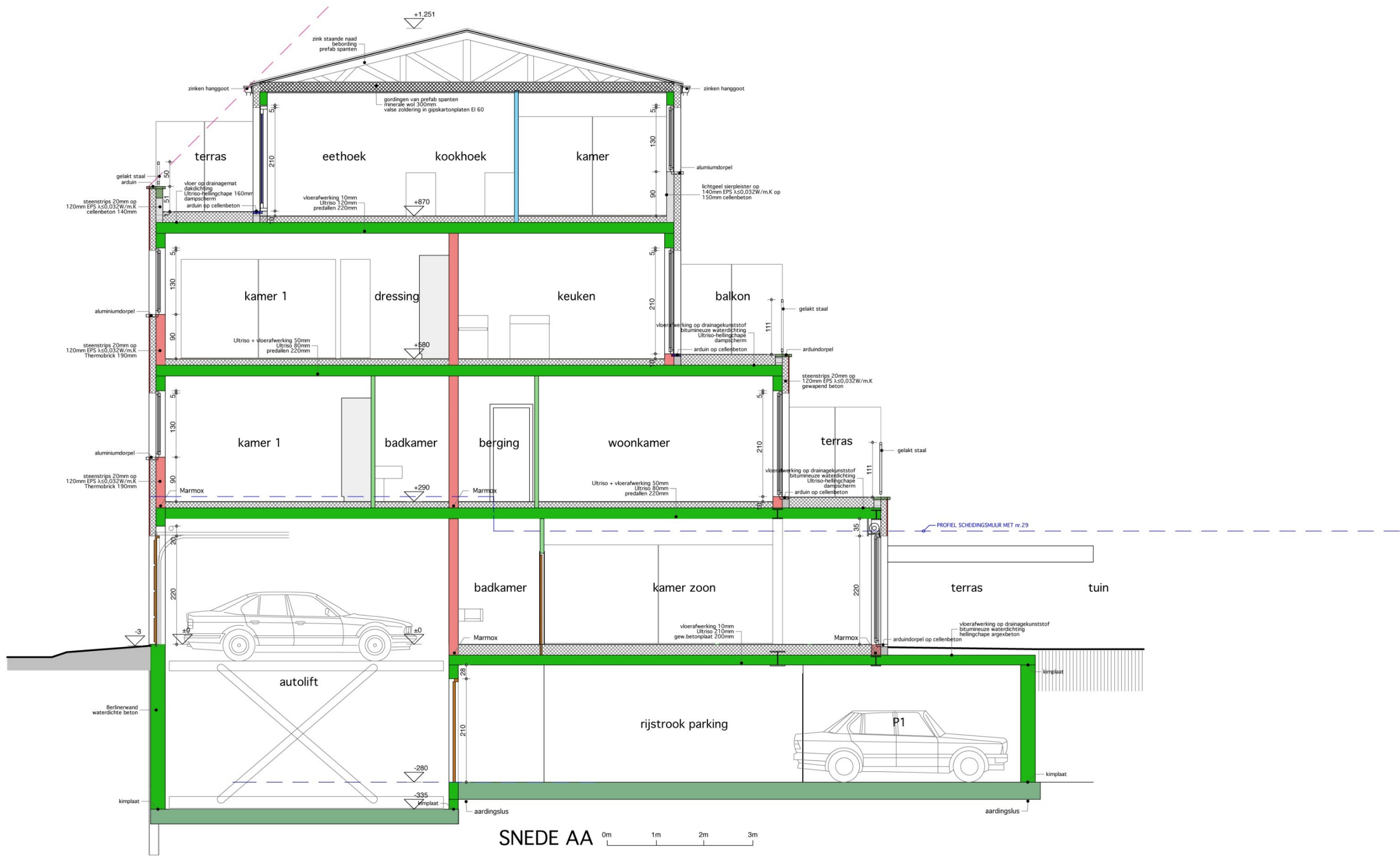

Figuur 5: Ontwerplan gelijkvloers (Jan Verlinden)

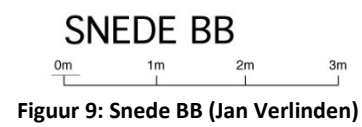

Figuur 6: Ontwerpplan kelder- en riolering (Jan Verlinden)

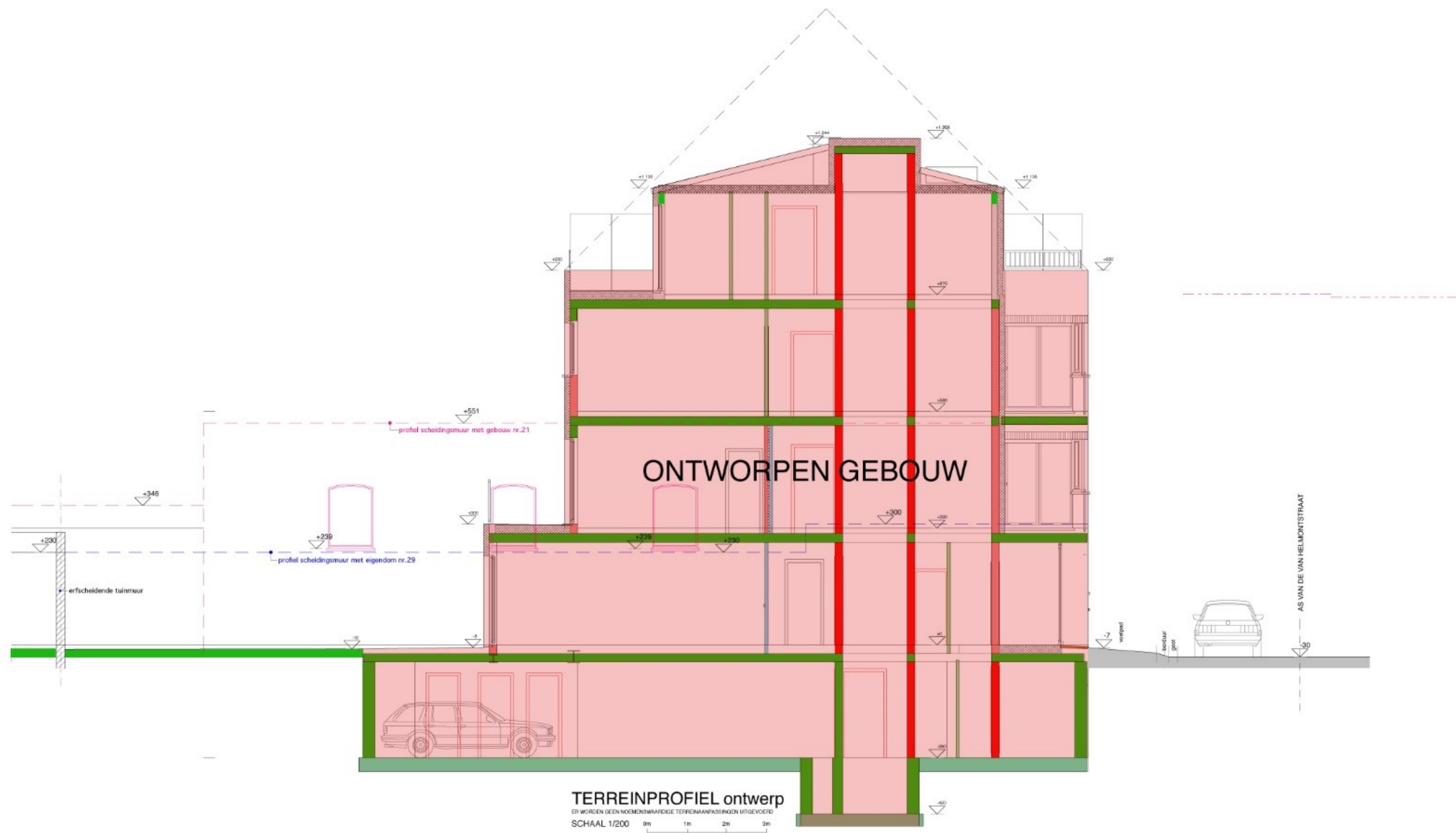

Figuur 8: Snede AA (Jan Verlinden)

Figuur 9: Snede BB (Jan Verlinden)

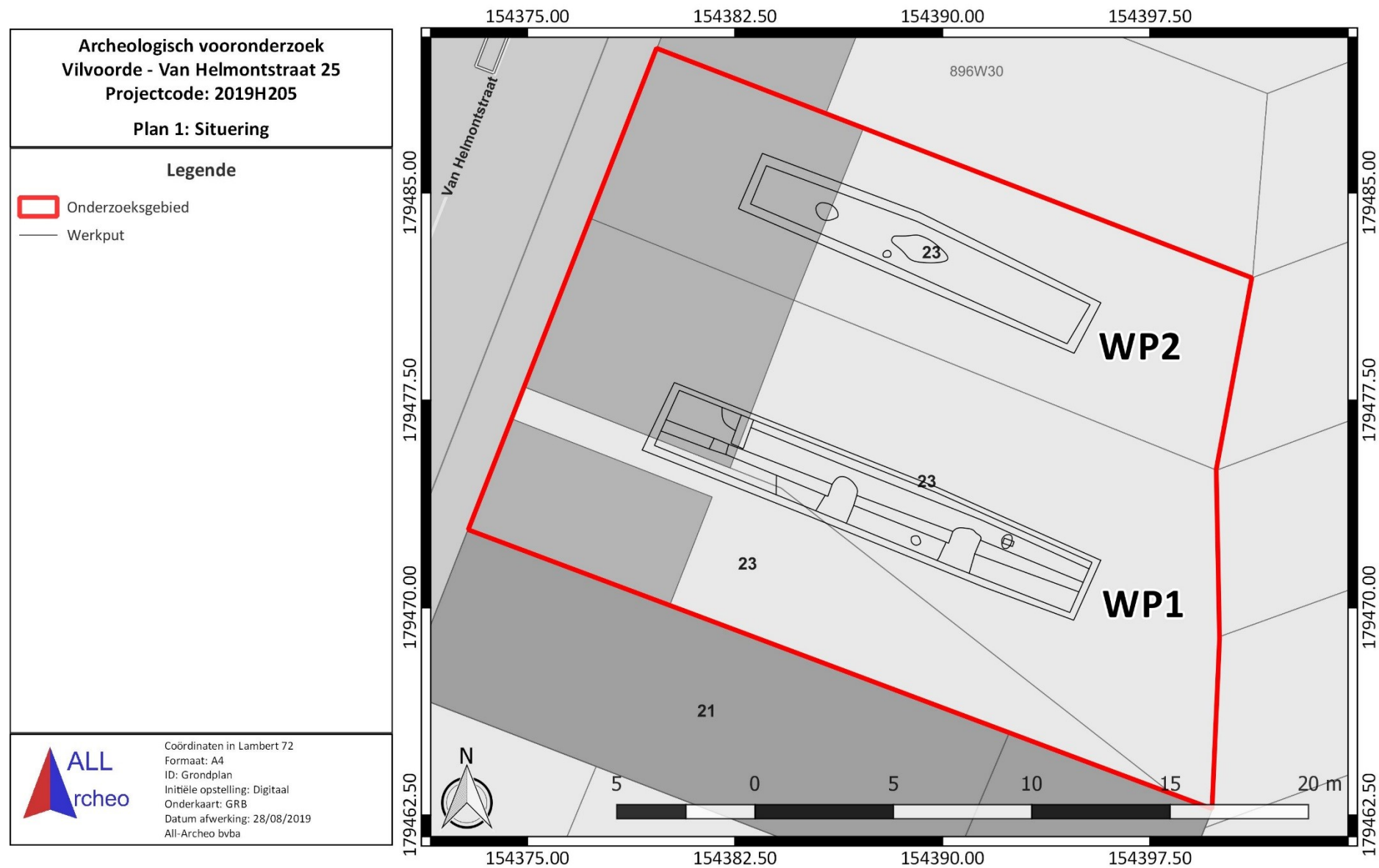
Figuur 11: Terreinprofiel ontwerp (Jan Verlinden)

2.3.3 Werkwijze en strategie

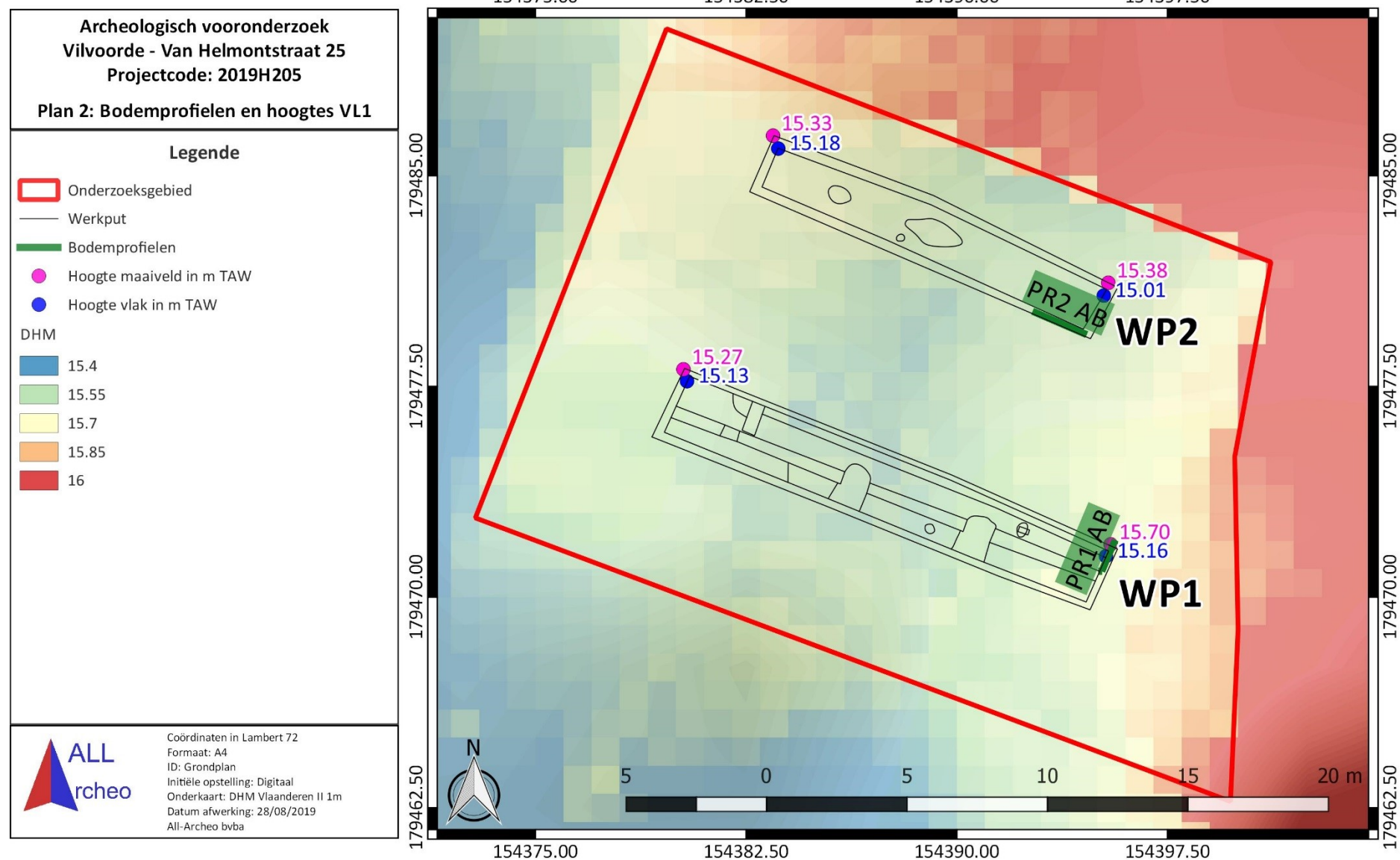
Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, is een proefsleuvenonderzoek aangewezen. Het is de meest geschikte onderzoeksmethode om het nodige inzicht te bieden in de aard, de omvang, de bewaringstoestand en het potentieel van het aanwezige bodemarchief.

De aangelegde proefsleuven lagen parallel aan elkaar, hadden een breedte van 2 m en werden machinaal aangelegd. De proefsleuven hebben een maximale tussenafstand van middelpunt tot middelpunt van 8,6 m. Dit is een gevolg van de beperkte omvang van het terrein en de voorziening van voldoende afstand tot de naastliggende percelen uit veiligheidsoverwegingen. Er werden 2 werkputten aangelegd (Figuur 12). Door de aanwezigheid van een muur die over de volledige lengte van de zuidelijke sleuf gevolgd kon worden (zie verder), werd bij verdieping de sleuf uitgebreid aan de noordzijde van de muur. Een eerste archeologisch niveau bevond zich op een diepte tussen 15 en 54 cm onder het maaiveld of op een hoogte tussen 15,01 en 15,18 m TAW, d.i. aan de bovenzijde van de vastgestelde muurresten. Vervolgens werd een tweede niveau aangelegd aan de bovenzijde van de C-horizont, op een diepte tussen 2 m en 2,68 m onder het maaiveld of een hoogte tussen 13,02 en 13,32 m TAW.

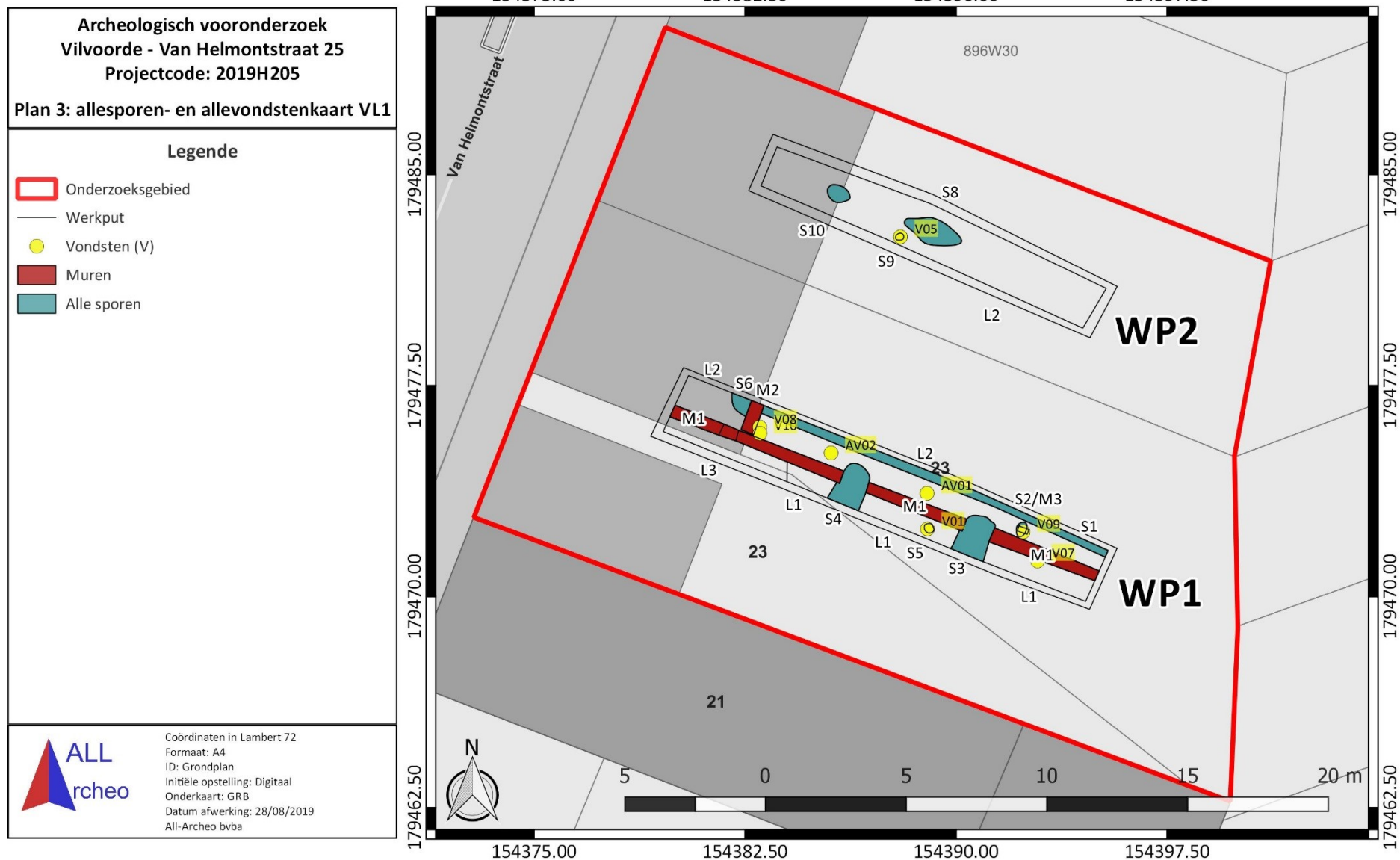
De diepte van het bovenste niveau waarop sporen of vondstenconcentraties aanwezig zijn, werd door de veldwerkleider bepaald op basis van de vraagstelling en onderzoeksdoelen uit het programma van maatregelen. De inplanting van kijkvensters werd bepaald tijdens het veldwerk, bijvoorbeeld in functie van nader onderzoek van aangetroffen archeologische sporen of van zones die 'leeg' leken.

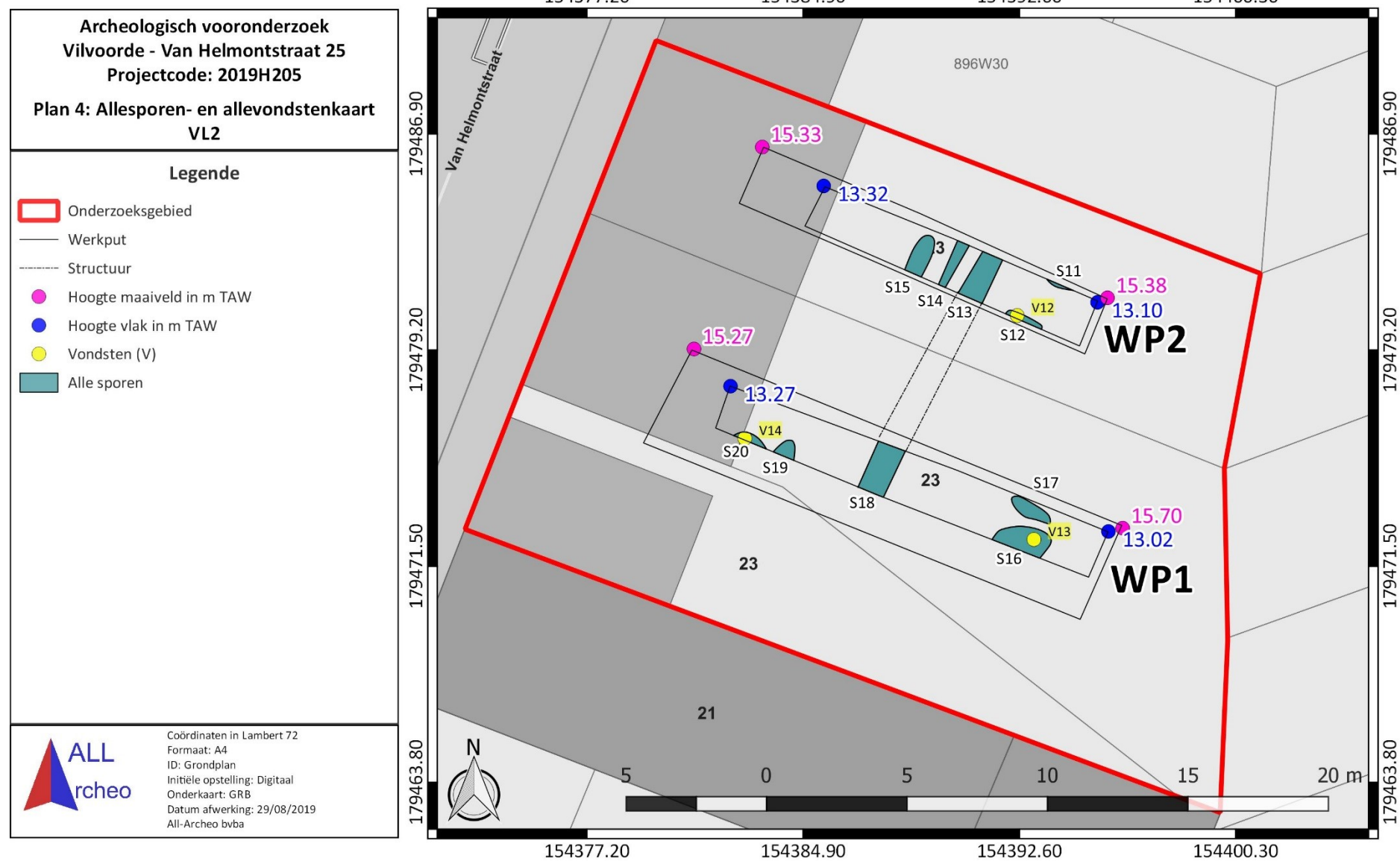
Figuur 12: Situering van de werkputten, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 13: Bodemprofielen en hoogtes binnen het onderzoeksgebied, weergegeven op het DTM Vlaanderen II 1 m

Figuur 14: Allesporen- en alle vondstenkaart VL1, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 15: Allesporen- en alle vondstenkaart VL2, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Er werden op 18 locaties vondsten aangetroffen. Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Het conservatie-assessment gebeurde door de veldwerkleider. Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de plannen, profieltekeningen, foto's en spoorbeschrijvingen. Door middel van proefsleuven werd een oppervlakte opengelegd van 75 m². Dit is 15,79 % van de te onderzoeken zone. Daarmee werd de vooropgestelde oppervlakte onderzocht.

2.4.2 Assessment van de vondsten

Er werden vondsten ingezameld uit 14 contexten. Vier vondsten zijn niet met een spoor in verband te brengen. Ze werden ingezameld aan het vlak.

Een deel van de vondsten is afkomstig uit de ophogingslagen. L2 bevatte een rand- en een wandfragment industrieel wit aardewerk (AV02), een steelfragment van een klei pijp in pijpaaarde (AV01) (Figuur 16) en een wandfragment rood vensterglas (AV02). Een stempel op het fragment van de klei pijp vermeldt: 'Debevere Courtrai'. De firma 'De Bevere' in Kortrijk produceerde van ongeveer begin 1800 tot net na de tweede wereldoorlog klei pijpen.

Figuur 16: Detail steelfragment van klei pijp met stempel

L4 leverde dan weer een groot fragment van een bord in industrieel wit aardewerk op (V10). Op de onderzijde van het bord staat een stempel van het productiehuis 'Boch Frères – La Louvière', met de afbeelding van een heraldische leeuw. Ook werd in de laag een fragment van een kopje van een klei pijp in pijpaaarde gevonden, met het cijfermerk 82 gekroond (Figuur 17). Het is geproduceerd in Gouda. De vondsten zijn gemaakt aan het einde van de 19de of het begin van de 20ste eeuw.

In L6 werd een quasi volledige mok in industrieel porselein gevonden (V11). Ook dit levert een datering in de nieuwste tijd op.

Op basis van de ingezamelde vondsten kunnen we besluiten dat de aangebrachte ophogingslagen allemaal uit de nieuwste tijd dateren. De onderliggende begraven ploeglagen lijken wel ouder. De Apb1

horizont in werkput 1 leverde namelijk een wandfragment steengoed (V06) op, waardoor de laag in de nieuwe tijd gedateerd wordt. Ter hoogte van vlak 2 werden in werkput 1 een wandfragment gedraaid grijs aardewerk en een randfragment wit geglaazuurd aardewerk aangetroffen, die te dateren zijn in de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd (AV04). Ter hoogte van vlak 2 in werkput 2 werd echter nog een randfragment van een groene fles gevonden, die industrieel vervaardigd is en dus te dateren is in de nieuwste tijd (AV03).

Figuur 17: Detail fragment kop van kleipijp met stempel

S12, S16 en S20 worden op basis van vondstmateriaal in de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd gedateerd. S12 (V12) bevatte een ijzeren nagel en een wandfragment gedraaid grijs aardewerk. S16 (V13) bevatte een randfragment van een teil in gedraaid grijs aardewerk en een botfragment van een groot zoogdier. S20 (V14) bevatte een randfragment gedraaid grijs aardewerk dat helaas te klein was om de vorm te kunnen bepalen.

Een spoor dat duidelijk jonger is, is M1. Ter hoogte van M1 werd een randfragment van een kopje in industrieel porselein met beschildering gevonden, evenals een botfragment van een groot zoogdier (V04). Bij het opkuisen van de muur werd nog een wandfragment gedraaid grijs aardewerk gevonden (V07). Bij een coupe op de muur werd een randfragment aangetroffen van een kom in rood geglaazuurd aardewerk (V08).

S7, de insteek van M1, bevatte eveneens zeer veel vondsten die duidelijk in de nieuwste tijd te dateren zijn (V02 en V03) (Figuur 18, Figuur 19). Het gaat meer bepaald om twee fragmenten industrieel wit aardewerk van een kan met een stempel op onderzijde 'P/U', een bodemfragment en twee randfragmenten wit geglaazuurd aardewerk en op de onderzijde van het bodemfragment de inkrassing 3t2, twee fragmenten industrieel wit aardewerk met een stempel van het productiehuis 'Anc. manufacture imperiale & Royale Mouzin Lecat Nimy' (eerste helft 20ste eeuw), een fragment van een industrieel wit soepbord met blauwe versiering op de rand en een stempel aan de onderzijde '(LAURIER R(?) F)'; een wandfragment en een bodemfragment industrieel wit aardewerk van een onbepaalde vorm, een randfragment industrieel wit aardewerk van een onbepaalde vorm en een randfragment van een kan in industrieel wit aardewerk (V02).

Ook een bodemfragment in rood aardewerk met doorboring, afkomstig van een bloempot, twee bodemfragmenten, een randfragment en een wandfragment in industrieel porselein, toebehorend aan twee kommetjes en een volledig profiel van een bord in industrieel porselein en een randfragment van een kom in wit geglazuurd aardewerk zijn afkomstig uit S7 (V03), evenals drie randfragmenten van één kommetje, een randfragment van een vaas, het volledig profiel en een bodemfragment van een bord en twee blauw beschilderde wandfragmenten, allemaal in industrieel wit aardewerk.

Verder bevatte S7 ook nog een randfragment van een bruine glazen fles (V02), een randfragment van een vaas in melkglas, twee bodemfragmenten en een wandfragment in groen glas, afkomstig van twee flessen, een bodemfragment van een jeneverglasje, twee randfragmenten van twee verschillende kleurloze flessen (V03) en een botfragment (V02). Al het gevonden glas uit S7 is industrieel vervaardigd.

Bij het opkuisen van M3 werden een wandfragment industrieel wit aardewerk, een randfragment van een bord in industrieel wit aardewerk en een randfragment wit geglazuurd aardewerk aangetroffen. De vondsten zijn te dateren in de nieuwste tijd.

Ook kuilen S5 en S9 dateren we op basis van het vondstmateriaal in de nieuwste tijd. S5 bevatte een wandfragment industrieel wit aardewerk (V01). S9 leverde eveneens een wandfragment industrieel wit aardewerk op, evenals een wandfragment bruin glas dat industrieel vervaardigd is (V05).

Figuur 18: Vondsten ingezameld bij coupe op S7

Figuur 19: Vondsten ingezameld bij verdiepen naar vlak 2 uit S7

Figuur 20: Vondsten uit overige contexten

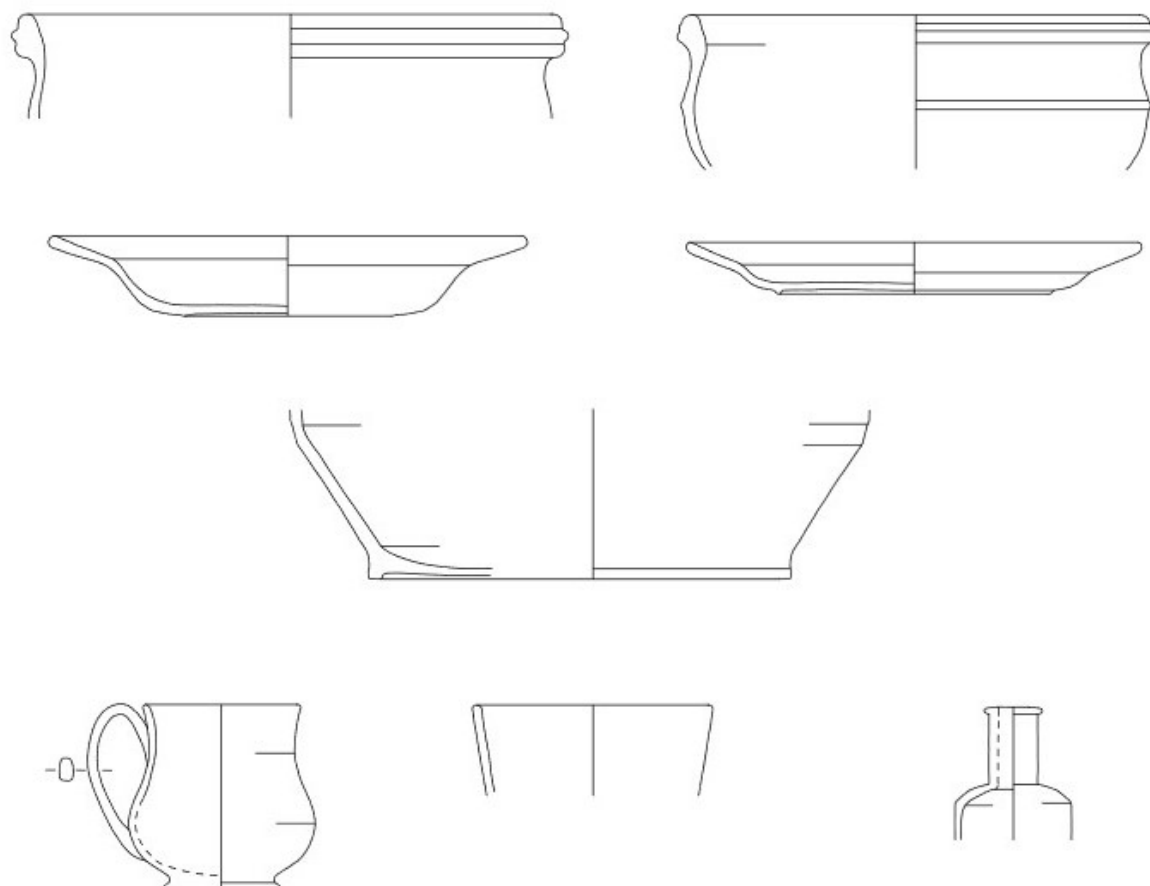
2019H205

ID: Vondsttekening 1

Schaal 1:3

V02 WP1 VL1 S7 PR1

5 cm

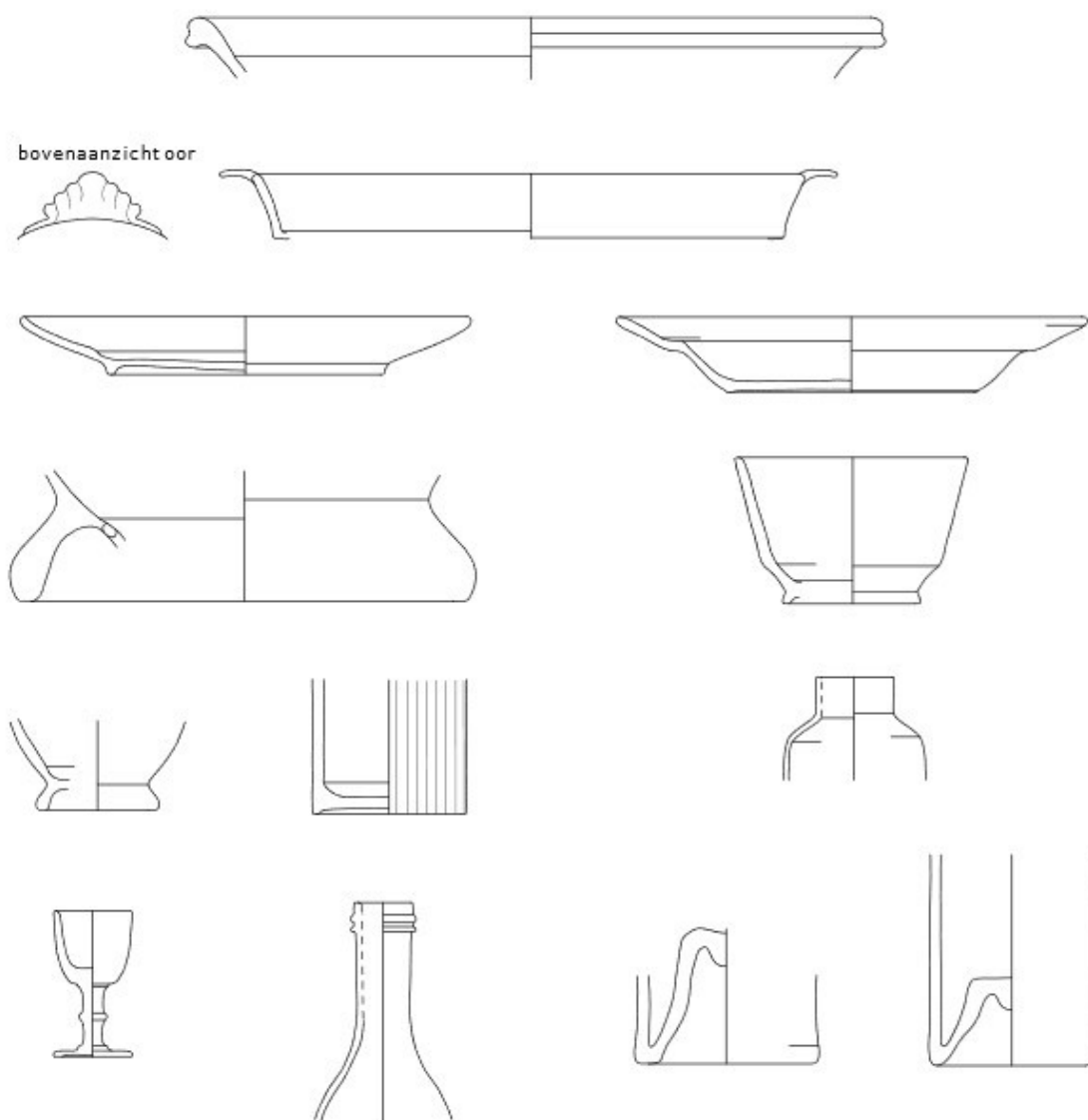
Figuur 21: Vondsttekening 1

2019H205
V03 WP1 VL2 S7

ID: Vondsttekening 2

Schaal 1:3

5 cm

Figuur 22: Vondsttekening 2

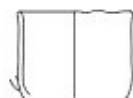
2019H205

ID: Vondsttekening 3

Schaal 1:3

5 cm

V04 WP1 VL2 Apb1 M1

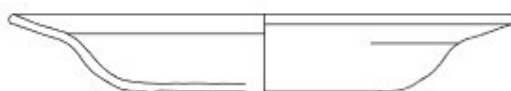
V08 WP1 VL1 L2 M1-M2

V09 WP1 VL1 S(2) L2 M3

V10 WP1 VL1 L4 M1-M2

V11 WP2 VL1 L6 PR2

AV03 WP2 VL2

AV04 WP1 VL2

V13 WP1 VL2 S16

Figuur 23: Vondsttekening 3

2.4.3 Assessment van stalen

Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Er is dus geen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig.

2.4.4 Conservatie assessment

Er werden in totaal 18 vondsten geregistreerd tijdens het onderzoek. De vondsten kennen een goede bewaringstoestand. Indien de vondsten bewaard worden in een droge, stabiele omgeving, is geen bijkomende conservatie nodig.

2.4.5 Assessment van de landschappelijke ligging

De site kent geen complexe verticale stratigrafie (Figuur 26). De ondergrond bestaat uit een vrij natte zandleembodem. Er werden twee bodemprofielen geregistreerd. Hierin zijn slechts kleine onderlinge verschillen op te merken.

De bodemopbouw van beide profielen is in de basis te herleiden tot een opeenvolging van een donkere bruingrijze ploeglaag (Ap-horizont), een vijftal ophogingslagen van variërende dikte en twee homogene, donkere grijsbruine tot donkerbruine begraven ploeglagen (Apb1- en Apb2-horizont). Daaronder vangt de moederbodem (C-horizont) aan. Deze is vrij gebioturbeerd en heeft een grijsgele kleur.

Figuur 24: Profiel 1 AB, werkput 1

Figuur 25: Profiel 2 AB, werkput 2

Uit de profielen blijkt dat het terrein in het verleden sterk opgehoogd werd. In beide profielen werd onder een ca. 30 cm dikke ploeglaag een eerste opgebracht pakket vastgesteld. L2 is een lichte grijsbruine laag met spikkels en brokjes baksteen en mortel in de vulling. Ter hoogte van deze laag werden in werkput 1 muurresten vastgesteld. In beide werkputten werd daarom een eerste vlak op dit niveau aangelegd. De laag is ca 20 à 25 cm dik en leverde aan het vlak in werkput 1 vondstmateriaal op, waardoor het gedateerd wordt in de 19de tot 20ste eeuw. L4 situeert zich onmiddellijk onder L2 en werd eveneens vastgesteld in beide profielen. Deze ophogingslaag is donker grijsbruin van kleur met grijze vlekken en kent een dikte van ca. 14 tot 30 cm. In de vulling werden baksteen- en mortelinclusies vastgesteld. De vondsten uit L4 leveren een datering op aan het einde van de 19de of het begin van de 20ste eeuw.

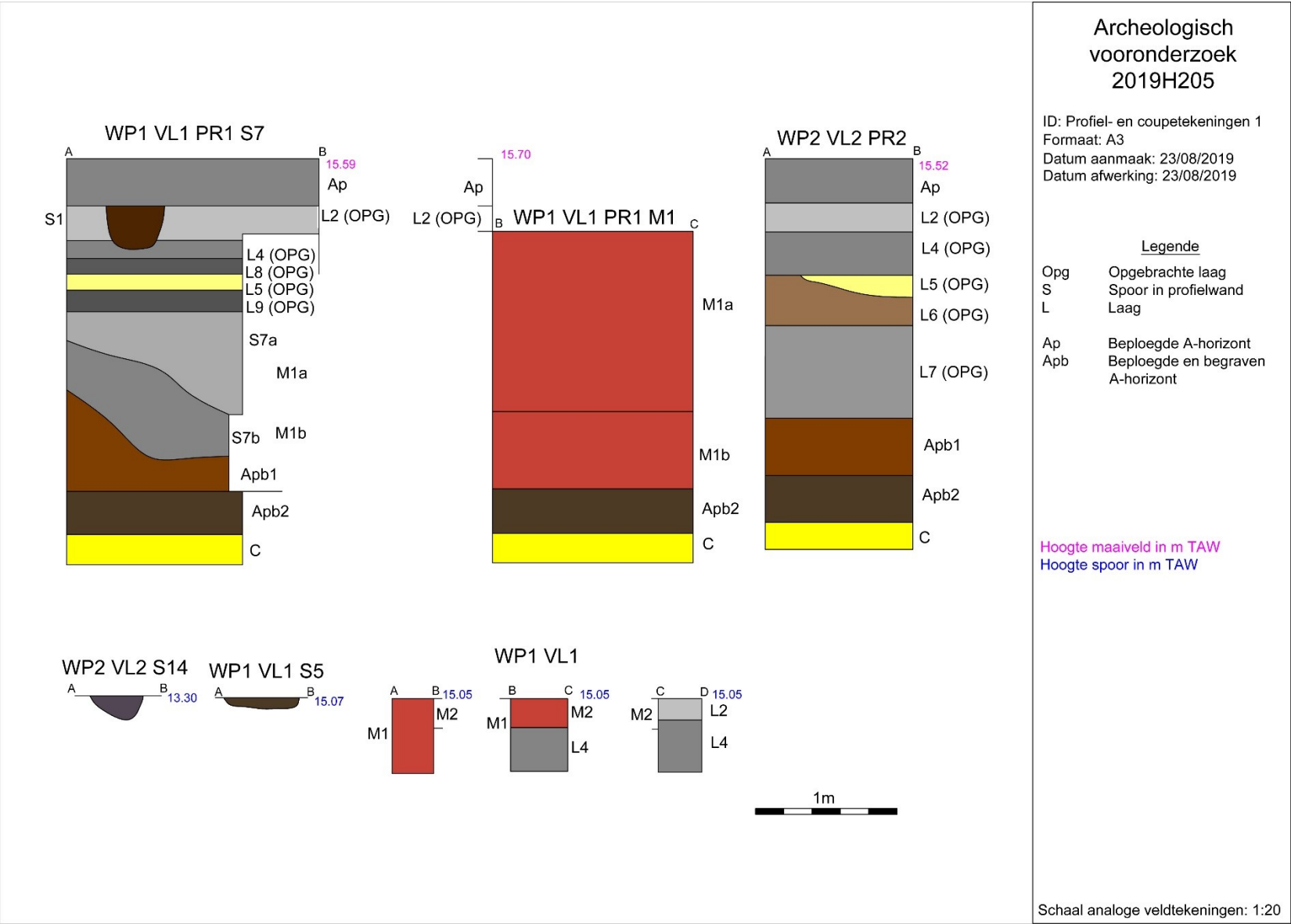
Ter hoogte van werkput 1 wordt L4 opgevolgd door achtereenvolgens L8, L5 en L9. Deze lagen hebben een dikte van ca. 10 tot 16 cm. L8 is grijs van kleur met bruine vlekken. L5 beschikt over een geelbruine kleur en werd in werkput 2 onmiddellijk onder L4 vastgesteld. Zowel L8 als L5 bevatten een kleine hoeveelheid mortel- en baksteeninclusies. L9 is een donkergrijze laag met donkerbruine vlekken en bevat botfragmenten. Deze lagen leverde verder geen vondstmateriaal op, maar zijn op basis van hun stratigrafische relaties te dateren in de nieuwste tijd.

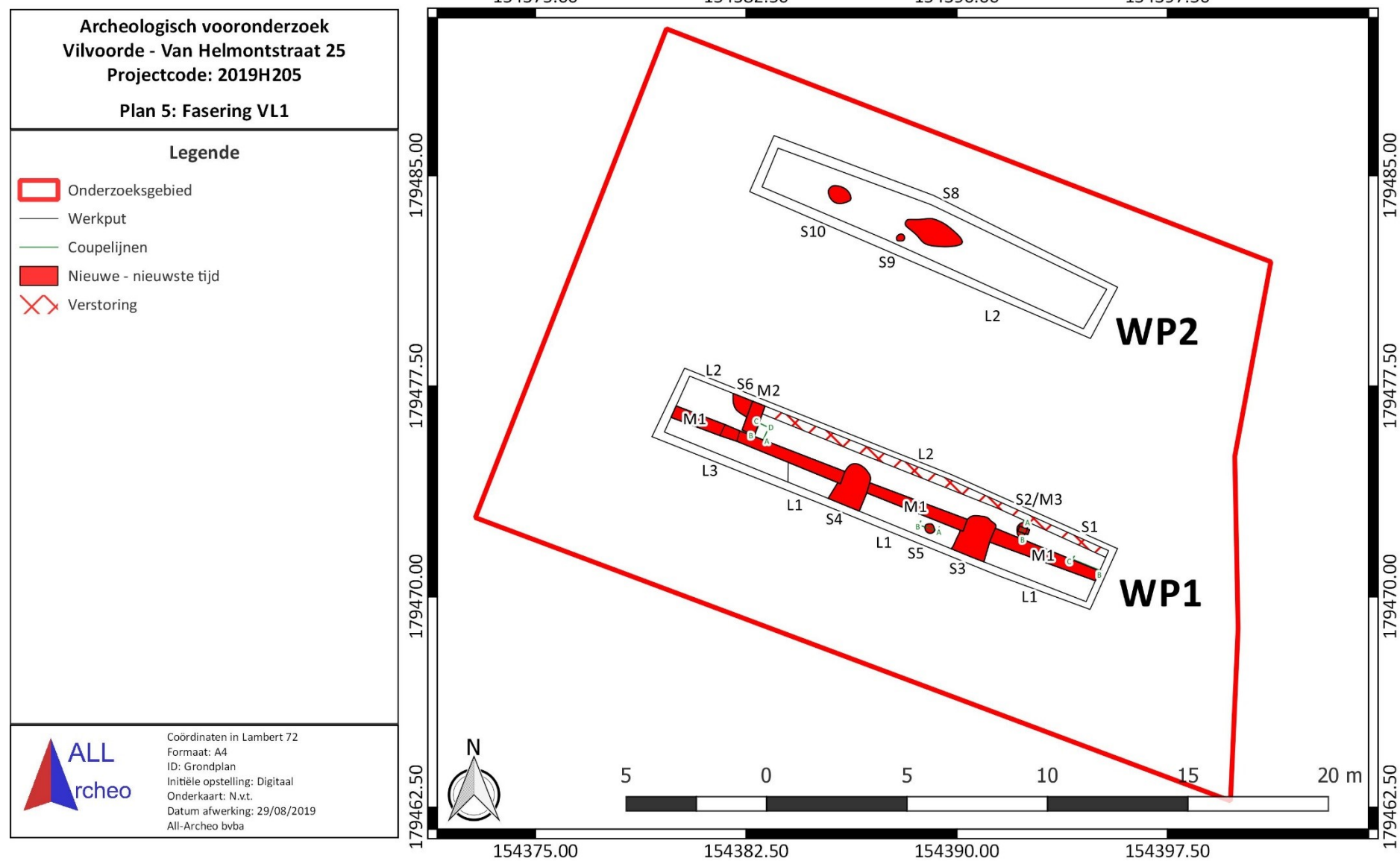
Net onder L9 werd een spoor met zeer losse, grijze tot donkergrijze vulling aangetroffen. S7 kan in verband gebracht worden met de bouw van M1 en is te interpreteren als insteek. In de vulling werd een grote hoeveelheid vondstmateriaal aangetroffen. Het gaat hoofdzakelijk om fragmenten

industrieel vervaardigd aardewerk (zie punt 2.4.2). Op basis van de vondsten wordt de context in de nieuwste tijd gedateerd. De insteek doorsnijdt de onderliggende begraven ploeglaag (Apb1-horizont).

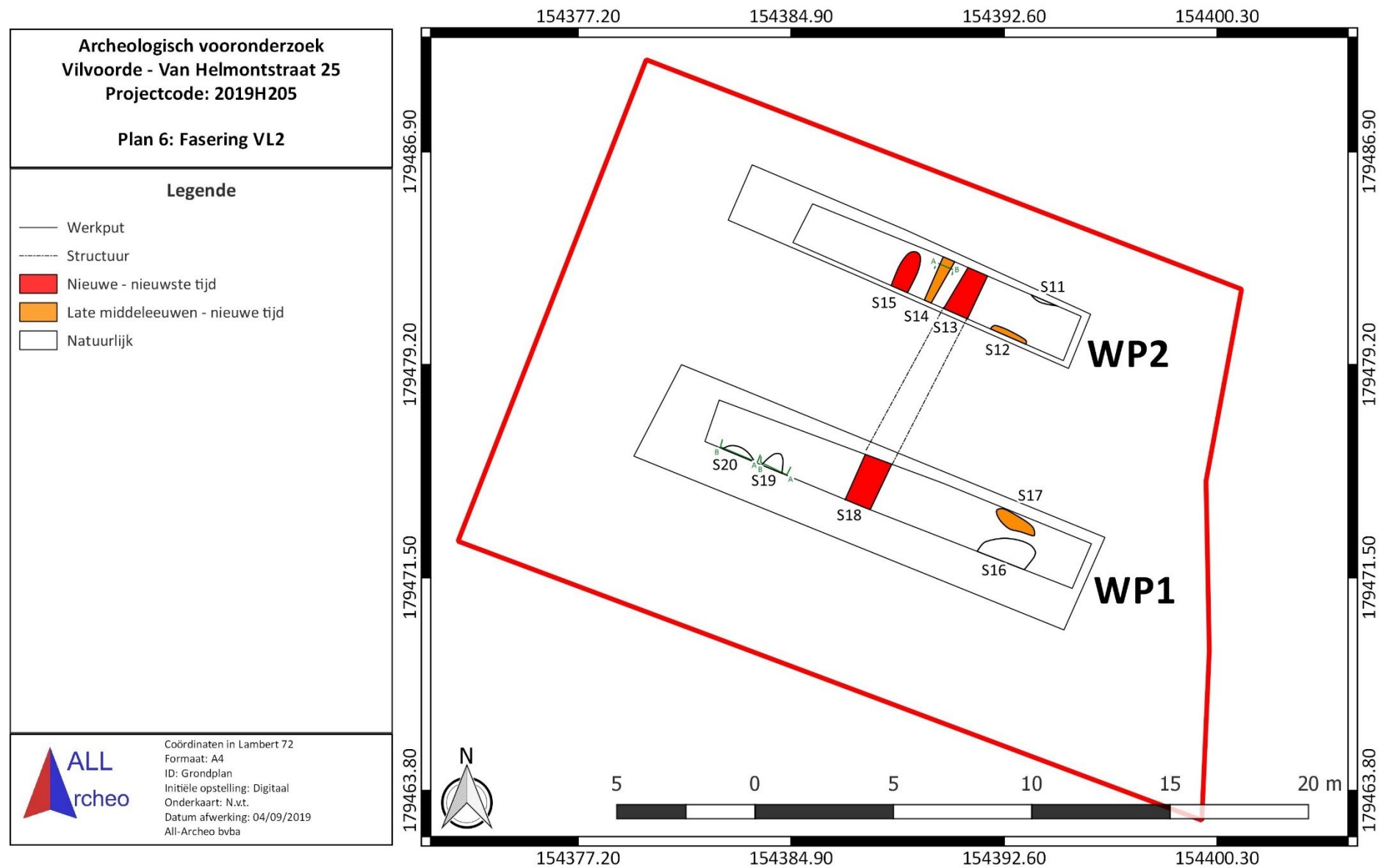
Ter hoogte van werkput 2 zijn onder L4 en de daaropvolgende L5 nog twee ophogingslagen te onderscheiden. L6 is een gevlekte donkerbruine laag die een bodemfragment van een mok in industrieel porselein bevatte. Ook dit levert een datering in de nieuwste tijd op. Tussen L6 en de eerste begraven ploeglaag werd tot slot nog een sterk gevlekte grijze tot geelbruine laag vastgesteld, L7. Zowel L6 als L7 bevatten mortel- en baksteeninclusies.

Zoals op basis van het vondstmateriaal reeds besloten werd, zijn de aangebrachte ophogingslagen allemaal in de nieuwste tijd te dateren. De onderliggende begraven ploeglagen zijn iets ouder en eerder in de nieuwe tijd te plaatsen. De C-horizont bevindt zich op een diepte van ca. 2,28 tot 2,68 m onder het maaiveld. Er werd geen grondwater vastgesteld.

Figuur 27: Faseringsskiz vlak 1

Figuur 28: Faseringsskizze vlak 2

2.4.6 Assessment van sporen

De site kent geen complexe verticale stratigrafie. Er kunnen twee archeologische niveaus onderscheiden worden, nl. aan de bovenzijde van de muurresten op ca. 15 tot 24 cm onder het maaiveld (of ca. 15,01 tot 15,18 m TAW) en aan de bovenzijde van de C-horizont op ca. 2 m tot 2,68 m onder het maaiveld (of ca. 13,02 tot 13,32 m TAW). In totaal werden 20 grondsporen, 9 lagen (waarvan drie ter hoogte van vlak 1) en 3 muren geregistreerd. De antropogene sporen omvatten kuilen, een ploegspoor, een uitbraakspoor, een verstoring en sporen die in verband gebracht worden met het aanwezige muurwerk. Verder werden nog enkele natuurlijke sporen geregistreerd. De aangetroffen sporen worden per functionele categorie besproken.

2.4.6.1 Kuilen

Het merendeel van de sporen dat werd vastgesteld, betreft kuilen. Ter hoogte van het eerste vlak werden zeven kuilen geregistreerd. Ze zijn te dateren in de nieuwste tijd, meer bepaald in de 20ste eeuw.

S5 en S9 zijn ronde kuilen met een gelijkaardige donkerbruine vulling (Figuur 29). Ze hebben een diameter van respectievelijk 33 en 26 cm. Beide kuilen leverden aan het vlak een wandfragment industrieel wit aardewerk op. De scherf uit S9 is aan de buitenzijde versierd met groene slibversiering. Verder werd ter hoogte van deze kuil nog een wandfragment bruinkleurig glas aangetroffen. Bij een coupe op S5 bleek het spoor slechts ondiep bewaard.

Figuur 29: Kuil S5 in vlak (links) en in coupe (rechts), werkput 1 vlak 1

Figuur 30: Kuilen S8 (links) en S10 (rechts) in vlak 1, werkput 2

S6 ligt tegen M3 aan en beschikt over een donkerbruine vulling met grijze vlekken. Het spoor heeft een ovale vorm, waarvan de omvang niet in zijn volledigheid geregistreerd kon worden omdat het buiten de werkputwand doorloopt. S8 is een langgerekt spoor met een onregelmatige vorm (Figuur 30). Het meet ca. 1,05 bij 2,13 m. De vulling beschikt over een lichtgrijze kleur met bruine vlekken en stukjes baksteen en mortel. Ten westen van S8 werd een puinkuil geregistreerd. S10 heeft een ronde vorm met een diameter van ca. 62 cm. De vulling is erg los en bestaat hoofdzakelijk uit baksteen- en mortelfragmenten (Figuur 30).

Verder werden in werkput 1 S3 en S4 vastgesteld (Figuur 31). M1 wordt door beide kuilen in het vlak onderbroken. Ze zijn echter ondiep (ca. 10 à 14 cm) en betekenen geen echte verstoring van de muur. De vulling van de sporen is donkerbruin met lichtbruine vlekken en bevat vrij weinig baksteen- en mortelinclusies.

Figuur 31: Kuilen S3 (links) en S4 (rechts) in vlak 1, werkput 1

Figuur 32: Kuil S15 in vlak 2, werkput 2

Op het tweede niveau werd verder nog een spoor aangetroffen dat een noordoost-zuidwestelijke oriëntatie aanneemt en doorloopt in beide werkputten (S13 in werkput 2 en S18 in werkput 1). De vulling is zeer los en bestaat uit brokjes en brokken mortel en baksteen (Figuur 34). Op basis van de aard van de vulling kan het als uitbraakspoor geïnterpreteerd worden. Bij de registratie van het spoor in de werkputwand is waar te nemen dat het aanvangt onder de ophogingslagen en de onderliggende begraven ploeglagen doorsnijdt. Het spoor zelf leverde geen vondstmateriaal op, maar op basis van de stratigrafische relaties kan een datering in de nieuwe tot nieuwste tijd afgeleid worden. Vermoedelijk houdt het afgebroken muurwerk verband met het gebruik van het terrein als tuinzone. Op de Ferriskaart (1771-1778) is te zien hoe het onderzoeksgebied deel uitmaakt van een uitgestrekt domein dat opgedeeld is in verschillende begrensde tuinzones (Figuur 35). Mogelijk is S18 te beschouwen als het restant van een tuinmuurtje en maakte het deel uit van de begrenzing van één van deze zones.

Figuur 34: Uitbraakspoor S14 in vlak 2 (links, op voorgrond foto) en in de wand (rechts), werkput 1

Figuur 35: Detail van de Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.6.3 Ploegspoor

Eén spoor (S14) werd als ploegspoor geïnterpreteerd. Het kwam aan het licht bij de aanleg van het tweede vlak ter hoogte van werkput 2. In eerste instantie werd het spoor als een greppel beschouwd met een noordoost-zuidwestelijke oriëntatie, maar het werd niet vastgesteld in de andere werkput. Door een coupe op het spoor te plaatsen, werd duidelijk dat het in plaats daarvan om een ploegspoor gaat. Het is te dateren in de late middeleeuwen tot nieuwe tijd.

Figuur 36: Ploegspoor S14 in vlak 2 (links, achteraan op de foto) en in coupe (rechts), werkput 2

2.4.6.4 Verstoring

Binnen het onderzoeksgebied werd één spoor als verstoring beschouwd. Het gaat om de insteek van een leiding. Het spoor werd vastgesteld in werkput 1 en loopt parallel aan M1 tot tegen M2 (Figuur 37).

Figuur 37: Verstoring S1 (rechts op de foto) in vlak 1, werkput 1

2.4.6.5 Natuurlijke sporen

S11, S16, S19 en S20 worden als natuurlijk beschouwd. De sporen lijnen zich onduidelijk af in het vlak en beschikken over een gelijkaardige sterk gevlekte vulling die donkergrijs tot donkerbruin is van kleur (Figuur 38). Ze hebben een ovale tot onregelmatige vorm. Ter hoogte van S16 werd aan het vlak een randfragment van een teil in gedraaid grijs aardewerk en een botfragment van een groot zoogdier ingezameld. Op S19 en S20 werd een coupe gezet, waardoor duidelijk werd dat het om natuurlijke sporen gaat (Figuur 39). Uit S20 werd een randfragment in grijs aardewerk gerecupereerd. Het fragment is te klein om aan een bepaalde vorm te kunnen toekennen. De aanwezigheid van het vondsmateriaal in de sporen is te verklaren via het natuurlijk proces van bioturbatie.

Figuur 38: Natuurlijke sporen S19 en S20 in vlak 2, werkput 1

Figuur 39: Natuurlijke sporen S19 (links) en S20 (rechts) in coupe, werkput 1 vlak 2

2.4.6.6 Muren

Tijdens het onderzoek werden in totaal drie muren geregistreerd. M1 is een noordwest-zuidoost georiënteerde muur die over de volledige lengte van de zuidelijke sleuf (ca. 16,2 m) werd vastgesteld (Figuur 40, Figuur 41, Figuur 42, Figuur 43). De muur heeft een dikte van ca. 52 cm en is opgebouwd uit natuursteen (van variërende dikte en grootte) gezet in een zeer harde kalkmortel. Aan de bovenzijde werden nog de restanten van baksteen vastgesteld, wat doet vermoeden dat de bovenbouw eerder daaruit was opgebouwd. Bij de afbraak werd vermoedelijk enkel de baksteenstructuur verwijderd. Het muurwerk in natuursteen (M1a) werd vastgesteld tot op een diepte van ca. 1,76 m onder het maaiveld. Het rust op een fundering van brokken baksteen in een onregelmatig verband, gezet in een harde kalkmortel (M1b). De fundering reikt tot een diepte van ca. 2,54 m onder het maaiveld. Daarbij werd hij gefundeerd in de oudere ploeglagen, niet tot in de moederbodem. De muur is te interpreteren als scheidingsmuur. Het volgt de oriëntatie van de huidige perceelgrenzen.

Er werden een aantal vondsten aangetroffen die met de muur in verband gebracht kunnen worden. Ter hoogte van vlak 1 werd aan M1 een randfragment van een kopje in industrieel porselein en een botfragment van een groot zoogdier gevonden. Bij het opkuisen van de muur werd nog een wandfragment gedraaid grijs aardewerk aangetroffen. Een coupe op de muur leverde een randfragment op van een kom in rood geglaazuurd aardewerk.

Bij een coupe op M1 werd in het profiel een insteek vastgesteld. Het gaat om S7 dat beschikt over een grijze tot donkergrijze, zeer losse vulling. Het spoor bevat een grote hoeveelheid vondstmateriaal dat in de nieuwste tijd te dateren is.

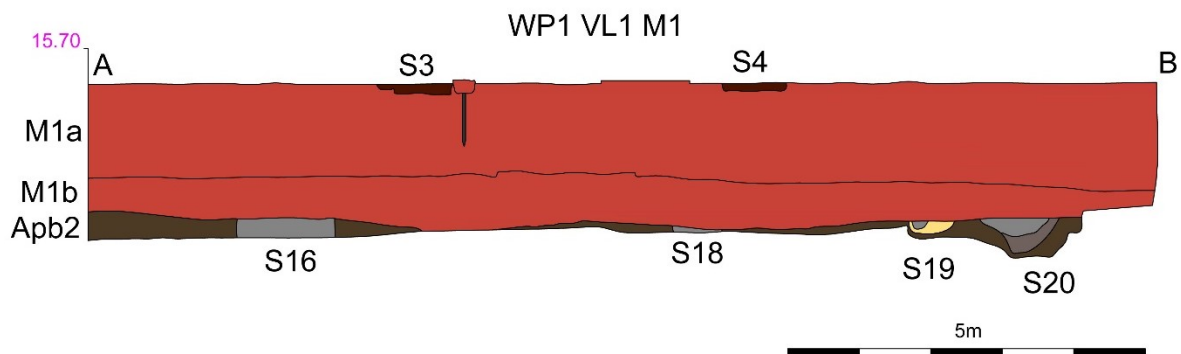
Figuur 40: Scheidingsmuur M1 ter hoogte van vlak 1, werkput 1

Figuur 41: Scheidingsmuur M1 in coupe, werkput 1

Figuur 42: Scheidingsmuur M1 ter hoogte van vlak 2, werkput 1

Figuur 43: Plaat M1

M2 werd geregistreerd in het vlak bij de aanleg van het eerste niveau (Figuur 44). Het is opgebouwd uit bakstenen van 17x8x5 cm groot geplaatst in een streks verband en gemetst met een cementmortel. Het muurtje is slechts 20 cm diep bewaard (Figuur 45).

M2 is jonger dan M1 en waarschijnlijk terug te brengen tot de recent aanwezige garages binnen het onderzoeksgebied. Op de kadasterkaart is waar te nemen hoe het muurtje samenvalt met de contour van de bebouwing op het terrein (Figuur 14).

Figuur 44: M2 en M1 in vlak 1, werkput 1

Figuur 45: Sondering op M2, werkput 1 vlak 1

Figuur 46: S2 in het vlak (links) en M3 aangetroffen bij het couperen (rechts), werkput 1

M3, ten slotte, werd slechts aangetroffen bij een coupe op S2 (Figuur 46). S2 tekent zich af als een donkergrijze ovale vlek in het vlak met een baksteen in de vulling. Bij het couperen kwamen een aantal bakstenen aan het licht. Deze blijken echter niet helemaal meer in verband te zitten. Het dateert in de nieuwste tijd.

2.4.7 Assessment van het onderzochte gebied

Na uitvoering van de voorgaande stappen kunnen de onderzoeksvragen beantwoord worden.

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
 - o Er kunnen twee archeologische niveaus onderscheiden worden, nl. aan de bovenzijde van de muurresten op ca. 15 tot 24 cm onder het maaiveld (of ca. 15,01 tot 15,18 m TAW) en aan de bovenzijde van de C-horizont op ca. 2 tot 2,68 m onder het maaiveld (of ca. 13,02 tot 13,32 m TAW).
- Waar ligt/lag de hoogste grondwaterspiegel?
 - o Aan het vlak werd nergens grondwater vastgesteld.
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
 - o Over het volledige terrein komen antropogeen gevormde bodemhorizonten voor. In recente tijden (19de en/of 20ste eeuw) werd het terrein sterk opgehoogd. Daaronder bevinden zich nog twee oudere A-horizonten die door landbouwactiviteiten geroerd zijn.
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
 - o Ja, er zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied. Het betreft kuilen, een ploegspoor, een verstoring, sporen in verband met het aanwezige muurwerk en natuurlijke sporen. In beide werkputten werden sporen vastgesteld, zowel op het eerste vlak als het tweede. Daarnaast werden ook muurresten vastgesteld. Deze doen zich enkel voor in de zuidelijke sleuf
 - o De kuilen dateren hoofdzakelijk uit de nieuwe tot de nieuwste tijd. Twee kuilen geregistreerd op het twee niveau zijn eerder aan de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd toe te schrijven. Er werd één ploegspoor aangetroffen dat eveneens in de late middeleeuwen tot nieuwe tijd gedateerd wordt. De verstoring ontstond in de nieuwste tijd. De dateringen werden afgeleid uit het aanwezige vondstmateriaal, de aard van de vulling en de aflijning van de sporen. Er werden geen sporen van oudere menselijke activiteiten aangetroffen dan de late middeleeuwen tot nieuwe tijd.
 - o De restanten van drie muren werden vastgesteld. Ze zijn allemaal te dateren in de nieuwste tijd.
 - o Verder werd nog een uitbraakspoor geregistreerd op het tweede niveau dat aan de nieuwe tot de nieuwste tijd is toe te schrijven.
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
 - o De functie van de meeste kuilen is niet meteen duidelijk, maar staat vermoedelijk in verband met het recente gebruik van het terrein. De twee kuilen op het tweede vlak hebben mogelijk betrekking op het gebruik van het terrein als tuinzone in de late middeleeuwen tot nieuwe tijd. Eén spoor is gerelateerd aan landbouwactiviteiten.
 - o De muurresten betreffen onder meer de restanten van een scheidingsmuur die over de volledige lengte van de zuidelijke sleuf werd vastgesteld en de oriëntatie van de huidige perceelgrenzen volgt. Een andere muur gaat waarschijnlijk terug op de recent aanwezige bebouwing op het terrein. De restanten van de derde muur bevinden zich niet helemaal in verband. De functie ervan is onduidelijk.
 - o Verder is het uitbraakspoor vermoedelijk te interpreteren als het restant van een tuinmuurtje dat deel uitmaakte van een begrensde tuinzone, zoals waar te nemen op de Ferrariskaart.

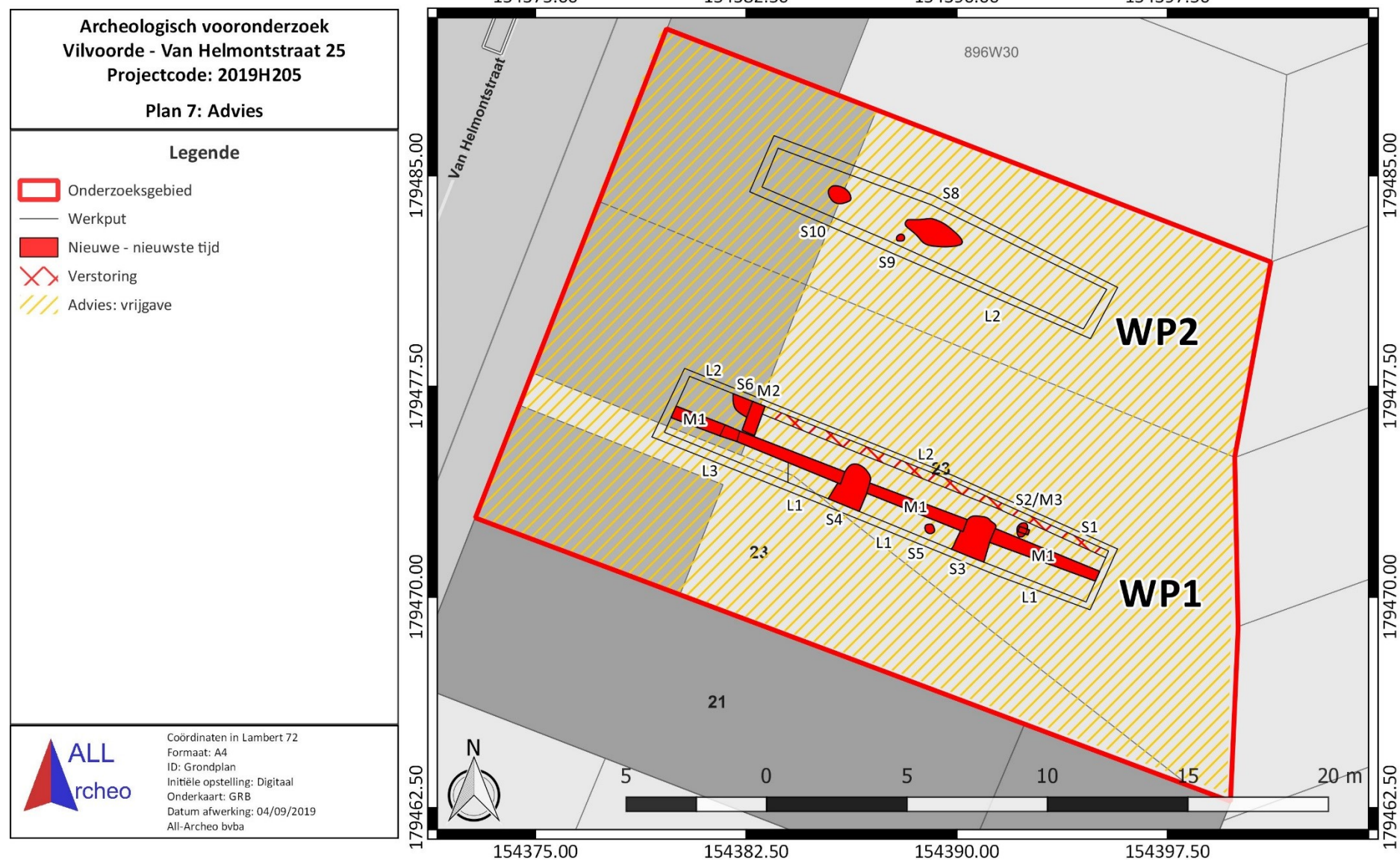
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
 - o De aangetroffen sporen waren in het vlak duidelijk te onderscheiden. Ze zijn vrij jong. De bewaringstoestand van de sporen is bijgevolg goed te noemen.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
 - o De aangetroffen vondsten zijn goed bewaard. Indien ze in een stabiele omgeving bewaard worden, is geen bijkomende conservatie noodzakelijk.
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
 - o De potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving is zeer laag. De aanwezige sporen zijn hoofdzakelijk te interpreteren in de context van het recente gebruik van het terrein. Van enkele kuilen is niet duidelijk welke functie ze precies vervulden. De sporen zijn te dateren in de nieuwste tijd. Ook het aangetroffen muurwerk gaat niet verder terug dan deze periode. Twee kuilen en een uitbraakspoor zijn vermoedelijk in verband te brengen met het gebruik van het terrein als tuinzone. Het uitbraakspoor kan geïnterpreteerd worden als restant van een tuinmuurtje dat deel uitmaakte van een begrensde tuinzone, zoals waar te nemen op de Ferrariskaart. De overige sporen bleken natuurlijk van aard. Er werden geen oudere sporen van bewoning of van andere menselijke activiteiten aangetroffen. De aanwezige sporen werden voldoende onderzocht tijdens het proefsleuvenonderzoek.
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
 - o Gezien de geplande bodemingrepen is behoud *in situ* niet mogelijk. Er zijn echter geen maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen, aangezien er geen waardevolle archeologische vindplaats binnen het onderzoeksgebied werd vastgesteld.
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?
 - o Het onderzochte gebied leverde sporen op, maar er is geen aanleiding om te spreken van een waardevolle archeologische vindplaats. De aangetroffen sporen omvatten kuilen, een ploegspoor, een verstoring, sporen die in verband te brengen zijn met het aanwezige muurwerk en natuurlijke sporen. Daarnaast werden ook muurresten aangetroffen. De sporen worden gedateerd vanaf de late middeleeuwen en nieuwe tijd tot de nieuwste tijd. Er werden geen oudere sporen vastgesteld.
 - o De aanwezige sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud *in situ* of een vervolgonderzoek niet nodig geacht wordt.
 - o Bijkomend archeologisch onderzoek houdt onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering in om de kosten van het onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende maatregelen voorgesteld.

2.4.8 Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek

Het proefsleuvenonderzoek heeft de informatie uit het bureauonderzoek kunnen aanvullen en bijstellen. Het is nu duidelijk dat in de te onderzoeken zone voornamelijk archeologische sporen aanwezig zijn uit de nieuwe tot de nieuwste tijd. Ze zijn te interpreteren in de context van het recente gebruik van het terrein. Ook het aanwezige muurwerk is in de nieuwste tijd te dateren.

Twee kuilen en een ploegspoor dateren eerder in de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd. De kuilen zijn vermoedelijk in verband te brengen met het gebruik van het terrein als tuinzone. Het aangetroffen uitbraakspoor is mogelijk te interpreteren als het restant van een tuinmuurtje dat deel uitmaakte van een begrensde tuinzone, zoals deze waar te nemen op de Ferrariskaart.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek doen besluiten dat op het terrein geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud in situ of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Bijkomend archeologisch onderzoek houdt ook onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering in om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

Figuur 47: Synthesekaart met aanduiding van de zone waar geen verdere maatregelen nodig geacht worden, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

3 Samenvatting

Het bureauonderzoek toonde aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent en dat de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek nodig was. Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek archeologische sporen aangetroffen. De sporen die werden aangetroffen, omvatten kuilen, een ploegspoor, een verstoring, sporen die in verband staan met het aanwezige muurwerk, muurresten, en natuurlijke sporen.

De meeste sporen zijn te dateren vanaf de nieuwe tot de nieuwste tijd en zijn te interpreteren in de context van het recente gebruik van het terrein. Slechts twee kuilen en een ploegspoor zijn aan de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd toe te schrijven. De kuilen zijn vermoedelijk in verband te brengen met het gebruik van het terrein als tuinzone. Een uitbraakspoor op het tweede vlak is mogelijk te interpreteren als het restant van een tuinmuurtje. Er werden geen sporen van oudere menselijke activiteiten aangetroffen.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek doen besluiten dat op het terrein geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud in situ of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Bijkomend archeologisch onderzoek houdt ook onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering in om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Reyns, N./V. Smet, 2017: Archeologienota Hombeek – Bankstraat 88, Temse (*Rapporten All-Archeo bvba* 448).

4.2 Websites

Centrale Archeologische Inventaris (2019)
<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2019)
<http://dov.vlaanderen.be>

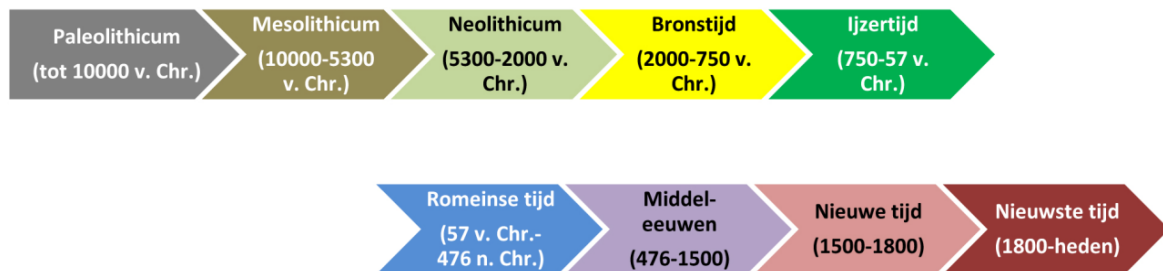
Geoportaal Onroerend Erfgoed (2019)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2019)
<http://www.geopunt.be/>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2019)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2019H205

Plan-nummer	Onderwerp/type	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
P1	Kadasterkaart	1:1	Digitaal	18/03/2019
P2	Topografische kaart	1:1	Digitaal	18/03/2019
P3	Verstoringskaart	1:1	Digitaal	18/03/2019
P4	Inplantingsplan	1:1	Digitaal	15/03/2019
P5	Ontwerpplan gelijkvloers	1:1	Digitaal	15/03/2019
P6	Ontwerpplan kelder en riolering	1:1	Digitaal	15/03/2019
P7	Ontwerpplan fundering en riolering	1:1	Digitaal	15/03/2019
P8	Snede AA	1:1	Digitaal	15/03/2019
P9	Snede BB	1:1	Digitaal	15/03/2019
P10	Snede CC	1:1	Digitaal	15/03/2019
P11	Terreinprofiel ontwerp	1:1	Digitaal	15/03/2019
P12	Situeringskaart	1:1	Digitaal	28/08/2019
P13	Bodemprofielen en hoogtes	1:1	Digitaal	28/08/2019
P14	Allesporen- en alle vondstenkaart VL1	1:1	Digitaal	28/08/2019
P15	Allesporen- en alle vondstenkaart VL2	1:1	Digitaal	29/08/2019
P16	Faseringskaart VL1	1:1	Digitaal	29/08/2019
P17	Faseringskaart VL2	1:1	Digitaal	04/09/2019
P18	Detail onderzoeksgebied weergegeven op Ferrariskaart	1:1	Digitaal	18/03/2019
P19	Synthesekaart met nodig geachte maatregelen	1:1	Digitaal	04/04/2019

5.3 Fotolijst

Fotolijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2019H205

ID	Type	Werk-put	Sector/vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin/einde	Vervaardiging	Datum
F1	Vondstfoto	1	/	1	AV01	/	Digitaal	30/08/2019
F2	Vondstfoto	1	/	1	V10	/	Digitaal	30/08/2019
F3	Vondstfoto	1	/	1	V02	/	Digitaal	30/08/2019
F4	Vondstfoto	1	/	2	V03	/	Digitaal	30/08/2019
F5	Vondstfoto	1, 2	/	1,2	AV01-AV04, V01, V04-V13	/	Digitaal	30/08/2019

ID	Type	Werk-put	Sector/vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin/einde	Vervaardiging	Datum
F6	Profielfoto	1	/	1	PR1	AB	Digitaal	22/08/2019
F7	Profielfoto	2	/	1	PR2	AB	Digitaal	22/08/2019
F8	Spoor- en coupefoto	1	/	1	S5	AB	Digitaal	22/08/2019
F9	Spoorfoto	2	/	1	S8, S10	/	Digitaal	22/08/2019
F10	Spoorfoto	1	/	1	S3, S4	/	Digitaal	22/08/2019
F11	Spoorfoto	2	/	2	S15	/	Digitaal	27/08/2019
F12	Spoorfoto	1	/	2	S17	/	Digitaal	27/08/2019
F13	Spoorfoto	2	/	2	S14	/	Digitaal	27/08/2019
F14	Spoorfoto	1	/	1	S1	/	Digitaal	22/08/2019
F15	Spoorfoto	1	/	2	S19, S20	/	Digitaal	27/08/2019
F16	Coupefoto	1	/	2	S19, S20	AB	Digitaal	27/08/2019
F17	Spoorfoto	1	/	1	M1	/	Digitaal	22/08/2019
F18	Coupefoto	1	/	1	M1	AB	Digitaal	27/08/2019
F19	Spoorfoto	1	/	2	M1	/	Digitaal	27/08/2019
F20	Spoorfoto	1	/	1	M2, M1	/	Digitaal	22/08/2019
F21	Coupefoto	1	/	1	M2	AB	Digitaal	22/08/2019
F22	Spoor- en coupefoto	1	/	1	S2, M3	AB	Digitaal	22/08/2019

5.4 Tekeningenlijst

Tekeningenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2019H205

ID	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
T1	Vondsttekening	V02	1:1	Digitaal	30/08/2019
T2	Vondsttekening	V03	1:1	Digitaal	30/08/2019
T3	Vondsttekening	V04, V08-V11, V13, AV03-AV04	1:1	Digitaal	30/08/2019
T4	Profieltekening	WP1 VL1 PR1 S7 AB, WP1 VL1 PR1 M1 AB, WP2 VL1 PR2 AB, WP2 VL2 S14 AB, WP1 VL1 S5 AB, WP1 VL1 M1-2 L2 L4 AB/BC/CD	1:1	Digitaal	04/09/2019
T5	Plaat	M1 WP1 VL1	1:1	Digitaal	04/09/2019

5.5 Dagrappporten

5.5.1 Dagrappporten proefsleuvenonderzoek: projectcode 2019H205

Datum: 22/08/2019

Werkzaamheden: Proefsleuvenonderzoek

Interpretaties: Er werd gestart met de aanleg van een eerste proefsleuf. Daarbij werden muurresten aangetroffen. Hierop werd het eerste niveau aangelegd. Verder werden nog recente kuilen en een verstoring geregistreerd. Eén van de muren betreft een scheidingsmuur. De tweede proefsleuf werd aangelegd op hetzelfde niveau. Er werden geen nieuwe muurresten aangetroffen, wel werden ook hier een aantal recente kuilen vastgesteld. Er werden twee profielen aangelegd en een sondering op de scheidingsmuur gezet. Hieruit blijkt dat het terrein in de recente periode sterk werd opgehoogd. De C-horizont werd vastgesteld op ca. 2,70 m onder het maaiveld. Er bleken nog twee begraven ploeglagen aanwezig. Het niveau dient verder verdiept te worden tot op de bovenzijde van de C-horizont. Met het beschikbare type kraan was dit niet mogelijk. Verder werden nog enkele kuilen gecoupeerd en een sondering op M2 gezet.

Extern advies: n.v.t.

Externe condities: n.v.t.

Aanwezig personeel: Liesbeth Coremans (veldwerkleider), Rani Reusens (assistent-archeoloog)

Datum: 27/08/2019

Werkzaamheden: Proefsleuvenonderzoek

Interpretaties: Beide sleuven werden verdiept tot aan de bovenzijde van de C-horizont. Er werden een aantal sporen geregistreerd. Het gaat om kuilen, een ploegspoor, een uitbraakspoor en natuurlijke sporen. Enkele sporen werden gecoupeerd. In de zuidelijke sleuf werd het niveau verdiept langs de scheidingsmuur. Deze werd opgekuist en geregistreerd.

Extern advies: n.v.t.

Externe condities: n.v.t.

Aanwezig personeel: Liesbeth Coremans (veldwerkleider), Rani Reusens (assistent-archeoloog)

5.6 Vondstenlijst

Vondstenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2019D143

Gebruikte afkortingen:

LME: late middeleeuwen

AW: aardewerk

OM: organisch materiaal

NT: nieuwe tijd

VW: vaatwerk

MET: metaal

NST: nieuwste tijd

GVW: gebruiksvoorwerp

Datum	Vondst -nr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr./ coupe/ profiel	Spoor/ muur/ laag	Vlak	Inzamel- wijze	Maas- wijdte	Categorie	Aantal fragmenten	Datering productie	Homogeniteit	Foto/Tekening/plan
22/08/2019	AV01	1	/	/	L2	1	aanleg vlak	/	AW - GVW	1	NST	Homogeen	F1-5, P14-P15
22/08/2019	AV02	1	/	/	L2	1	aanleg vlak	/	AW-VW	2	NST	Homogeen	F1-5, P14-P15
22/08/2019	AV02	1	/	/	L2	1	aanleg vlak	/	Glas - BM	1	NST	Homogeen	F1-5, P14-P15
27/08/2019	AV03	2	/	/		2	aanleg vlak	/	Glas - VW	1	NST	Homogeen	F1-5, T3, P14-P15
27/08/2019	AV04	1	/	/		2	aanleg vlak	/	AW-VW	2	LME-NT	Homogeen	F1-5, T3, P14-P15
22/08/2019	V01	1	/	/	S5	1	vlak	/	AW - VW	1	NST	Homogeen	F1-5, P14-P15
22/08/2019	V02	1	/	PR1	S7	1	profiel	/	AW - VW	12	NST	Homogeen	F1-5, T1, P14-P15
22/08/2019	V02	1	/	PR1	S7	1	profiel	/	Glas - VW	1	NST	Homogeen	F1-5, T1, P14-P15
22/08/2019	V02	1	/	PR1	S7	1	profiel	/	OM - Bot	2	/	Homogeen	F1-5, T1, P14-P15
27/08/2019	V03	1	/	/	S7	1-2	vlak	/	AW-VW	15	NST	Homogeen	F1-5, T2, P14-P15
27/08/2019	V03	1	/	/	S7	1-2	vlak	/	Glas - VW	7	NST	Homogeen	F1-5, T2, P14-P15
27/08/2019	V04	1	/	/	Apb1 / M1	2	opkuis muur	/	AW-VW	1	NST	homogeen	F1-5, T3, P14-P15
27/08/2019	V04	1	/	/	Apb1 / M1	2	opkuis muur	/	OM - Bot	1	/	homogeen	F1-5, P14-P15
22/08/2019	V05	2	/	/	S9	1	vlak	/	AW-VW	1	NST	homogeen	F1-5, P14-P15
22/08/2019	V05	2	/	/	S9	1	vlak	/	Glas - VW	1	NST	homogeen	F1-5, P14-P15
22/08/2019	V06	1	/	PR1	Apb1	1	profiel	/	AW-VW	1	NT	homogeen	F1-5, P14-P15
22/08/2019	V07	1	/	/	M1/L1	1	opkuis muur	/	AW - VW	1	LME - NT	Homogeen	F1-5, P14-P15

Datum	Vondst -nr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr./ coupe/ profiel	Spoor/ muur/ laag	Vlak	Inzamel- wijze	Maas- wijde	Categorie	Aantal fragmenten	Datering productie	Homogeniteit	Foto/Tekening/plan
22/08/2019	V08	1	/	/	M1- M2/L2	1	coupe	/	AW - VW	1	LME - NT	Homogeen	F1-5, T3, P14-P15
22/08/2019	V09	1	/	/	M3/L2	1	opkuis muur	/	AW - VW	3	NT - NST	Homogeen	F1-5, T3, P14-P15
22/08/2019	V10	1	/	/	L4	1	coupe	/	AW - VW	1	NST	Homogeen	F1-5, T3, P14-P15
22/08/2019	V10	1	/	/	L4	1	coupe	/	AW - GVW	1	NST	Homogeen	F1-5, T3, P14-P15
22/08/2019	V11	2	/	PR2	L6	1	profiel	/	AW - VW	1	NST	Homogeen	F1-5, T3, P14-P15
27/08/2019	V12	2	/	/	S12	2	vlak	/	AW-VW	1	LME-NT	Homogeen	F1-5, P14-P15
27/08/2019	V12	2	/	/	S12	2	vlak	/	MET	1	/	Homogeen	F1-5, P14-P15
27/08/2019	V13	1	/	/	S16	2	vlak	/	AW-VW	1	LME-NT	Homogeen	F1-5, T3, P14-P15
27/08/2019	V13	1	/	/	S16	2	vlak	/	OM - Bot	1	/	Homogeen	F1-5, P14-P15
27/08/2018	V14	1	/	/	S20	2	coupe	/	AW-VW	1	LME-NT	Homogeen	F1-5, P14-P15

5.7 Sporenlijst

Gebruikte afkortingen:

LME: late middeleeuwen

D: donker

ZW: zwart

NT: Nieuwe tijd

L: licht

BST: baksteen

NST: Nieuwste tijd

GR: grijs

KMO: kalkmortel

ONB: onbepaald

BR: bruin

GE: geel

Sporenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2019H205

Da- tum	Spoor- nr.	Werk- put	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Aard	Kleur	Textuur	Inclu- sies	Biotur- batie	Aflijning	Inter- pretatie	Datering	Spoor- associatie/ spoor- relatie	Vondstnr- staalnr.
22/08/2019	S1	1	1	P3-P6	Langwerpig	Heteroge en gevlekt	DBR ZW	Vrij los fijn zandig zand		Weinig	Duidelijk	Verstoring leiding	NST	Jonger dan M2, L1	/
22/08/2019	S2	1	1	P3-P6	Ovaal	Heteroge en gevlekt	DBR DGR	Vrij los fijn zandig zand	KMO, BST	Weinig	Duidelijk	kuil	NST	Jonger dan L1	V09

Da-tum	Spoor-nr.	Werk-put	Vlak	Tek./plan	Vorm	Aard	Kleur	Textuur	Inclu-sies	Biotur-batie	Aflijning	Inter-pretatie	Datering	Spoor-associatie/spoor-relatie	Vondstnrs-staalnrs.
22/08/2019	S3	1	1	P3-P6	Onregelmatig	Heteroge en gevlekt	DBR LBR	Vrij los fijn zandig zand	KMO, BST	Weinig	Duidelijk	Verstoring/kuil	NST	Jonger dan L1-2, M1	/
22/08/2019	S4	1	1	P3-P6	Onregelmatig	Heteroge en gevlekt	DBR LBR	Vrij los fijn zandig zand	KMO, BST	Weinig	Duidelijk	Verstoring/kuil	NST	Jonger dan L1-2, M1	/
22/08/2019	S5	1	1	P3-P6, T4	Ovaal	Heteroge en gevlekt	DBR DGR	Vrij los fijn zandig zand		Weinig	Duidelijk	Kuil	NST	Jonger dan L2	V01
22/08/2019	S6	1	1	P3-P6	Ovaal	Heteroge en gevlekt	DGR BR	Vrij los fijn zandig zand	BST	Geen	Duidelijk	Kuil	NST	Jonger dan L1, ouder dan M2	/
22/08/2019	S7	1	PR1	P3-P6	/	Heteroge en gevlekt	DGR LGR	Zeer los fijn zandig zand	KMO	Geen	Duidelijk	Kuil	NST	Ouder dan L9, M1	V02-V03
22/08/2019	S8	2	1	P3-P6	Ovaal	Heteroge en gevlekt	LGR BR	Vrij los fijn zandig zand	KMO, BST	Geen	Duidelijk	Kuil	NST	Jonger dan L2	/
22/08/2019	S9	2	1	P3-P6	Rond	Homoge en	DGR	Vrij los fijn zandig zand	KMO	Geen	Duidelijk	Kuil	NST	Jonger dan L2	V05
22/08/2019	S10	2	1	P3-P6	Rond	Heteroge en gevlekt	LGR BR	Zeer los fijn zandig zand	KMO, BST HK	Geen	Duidelijk	Puinkuil	NST	Jonger dan L2	/
27/08/2019	S11	2	2	P3-P6	Ovaal	Heteroge en gevlekt	DGR LGR	zeer vast zandig zandleem	KMO, BST en HK	Weinig	Duidelijk	natuurlijk	/	/	/
27/08/2019	S12	2	2	P3-P6	Ovaal	homoge en	DBR	zeer vast zandig zandleem	KMO, BST HK	Weinig	Duidelijk	Kuil	LME - NT	/	V12
27/08/2019	S13	2	2	P3-P6	Langwerpig	Heteroge en gevlekt	DGR LBR	zeer vast zandig zandleem	KMO, BST	Weinig	Duidelijk	Uitbraakspoor	NT-NST	/	/
27/08/2019	S14	2	2	P3-P6, T4	Langwerpig	Heteroge en gevlekt	DGR LBR	zeer vast zandig zandleem	BST	Weinig	Duidelijk	ploegspoor	NST	/	/
27/08/2019	S15	2	2	P3-P6	Langwerpig	Heteroge en gevlekt	LBEI DGR	zeer vast zandig zandleem	KMO, BST HK	Weinig	Duidelijk	Kuil	NT	/	/
27/08/2019	S16	1	2	P3-P6	Ovaal	Heteroge en gevlekt	DGR LBR	zeer vast zandig zandleem	BST en HK	Weinig	Duidelijk	natuurlijk	/	/	V13
27/08/2019	S17	1	2	P3-P6	Ovaal	homoge en	DBR	zeer vast zandig zandleem	KMO, BST HK	Weinig	Duidelijk	Kuil	LME - NT	/	/

Da- tum	Spoor- nr.	Werk- put	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Aard	Kleur	Textuur	Inclu- sies	Biotur- batie	Aflijning	Inter- pretatie	Datering	Spoor- associatie/ spoor- relatie	Vondstnr- staalnr.
27/08/2019	S18	1	2	P3-P6	Langwerpig	Heteroge en gevekt	DGR LBR	zeer vast zandig zandleem	KMO, BST	Weinig	Duidelijk	Uitbraakspoor	NT-NST	/	/
27/08/2019	S19	1	2	P3-P6	Ovaal	Heteroge en gevekt	LBR DGR	zeer vast zandig zandleem	HK	Weinig	Duidelijk	natuurlijk	/	/	/
27/08/2019	S20	1	2	P3-P6	Ovaal	Heteroge en gevekt	DGR LBR	zeer vast zandig zandleem	KMO, BST en HK	Weinig	Duidelijk	natuurlijk	/	/	V14
22/08/2019	L1	1	1	P3, P5	/	Heteroge en gevekt	DGR BR	Vrij vast fijn zandig zand	KMO, BST	Weinig	Duidelijk	Ophogingslaa g	NST	Jonger dan M1	/
22/08/2019	L2	1	1	P3, P5, T4	/	Heteroge en gevekt	DBR LBR	Vrij vast fijn zandig zand	KMO, BST	Weinig	Duidelijk	Ophogingslaa g	NST	Jonger dan M1, L4	/
22/08/2019	L3	1	1	P3, P5	/	Heteroge en gevekt	DBR BR	Vrij vast fijn zandig zand	KMO, BST	Weinig	Duidelijk	Puinlaag	NST	Jonger dan L2, M1	/
22/08/2019	L4	1,2	PR1, PR2	T4	/	Homoge en	DGR	Vrij vast fijn zandig zand	KMO en BST, schelp	Geen	Duidelijk	Ophogingslaa g	NST	Jonger dan L8, L5, L6, ouder dan L2	/
22/08/2019	L5	1,2	PR1, PR2	T4	/	Heteroge en gevekt	GE GR	Vrij vast fijn zandig zand	KMO, BST	Geen	Duidelijk	Ophogingslaa g	NST	Jonger dan L6, L9, ouder dan L4, L8	/
22/08/2019	L6	2	PR2	T4	/	Heteroge en gevekt	DGR BR	Vrij vast fijn zandig zand	KMO, BST	Geen	Duidelijk	Ophogingslaa g	NST	Jonger dan L7, ouder dan L4-5	/
22/08/2019	L7	2	PR2	T4	/	Heteroge en gevekt	GR GE	Vrij vast fijn zandig zand	KMO, BST	Geen	Duidelijk	Ophogingslaa g	NST	Ouder dan L6	/
22/08/2019	L8	1	PR1	T4	/	Heteroge en gevekt	DGR BR	Vrij vast fijn zandig zand	KMO, BST	Geen	Duidelijk	Ophogingslaa g	NST	Jonger dan L5, ouder dan L4	/
22/08/2019	L9	1	PR1	T4	/	Heteroge en gevekt	DGR DBR	Vrij vast fijn zandig zand	Bot	Geen	Duidelijk	Ophogingslaa g	NST	Ouder dan L5, jonger dan S7	/

5.8 Murenlijst

Gebruikte afkortingen:

Afm.: afmetingen

E: eeuw

Murenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2019H205

Da-tum	Muur-nr.	Werk-put	Vlak	Tek./Plan	Vorm	Diepte	Constructie	Materiaal (afm. in cm)	Bouwtechniek	Mortel	Interpretatie	Date-ring	Spoorassociatie/spoorrelatie	Vonstnr. / staalnrs.
22/08/2019	M1	1	1	P14, P16, T5	Muur	/	Scheidingsmuur	Natuursteen	Correct, onregelmatig	kalkmortel	Scheidingsmuur met puinfundering	20-21ste E	Ouder dan M2	V07
22/08/2019	M2	1	1	P14, P16, T4	Muur	/	/	Baksteen (17x8x5)	Correct streks	cementmortel	muur	20-21ste E	Jonger dan M1	V08, V10
22/08/2019	M3	1	1	P14, P16	Muur	/	/	Baksteen (17x8,5x4)	Incorrect, onregelmatig	kalkmortel	Muur niet in verband	20-21ste E	/	V09